

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

Szerkeszti a püspöki hivatal
A szerkesztésért felelős FUTÓ ANDRÁS
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECEN, KÁLVIN-TÉR 17. SZ.

Megjelenik minden hó 15-én. — Előfizetési ár 1 évre 4 P 80 f.
Postatakarékpénztári csekkszám: 43.916.

Predikáció

az álmosdi esata emlékművének leleplezésekor.

Tartotta Almosdon 1934 október hó 14-én

Dr. Baltazár Dezső.

A. i. Jel. XII. 9. 10. 11.

Szeretett Gyülekezet! A fény és az árnyék, a jó és a rossz egy társaságba vannak verődve a világon elválaszthatatlanul. Még az aranynak is van salakja, még a tündöklő napon is vannak foltok, még a tomboló vígasságban is meg tud szorulni átsuhanó névtelen bánattól a szív. A jó és rossz két véglete kétfelé választ mindent a világon. Nem lehet csodálkozni rajta, hogy még művelt pogány vallások felfogások is átviszik ezt a megosztást az istenség világába is, úgy hívén, hogy külön van a jónak s külön a rossznak istene és hogy ezek tábor taboroznak magok körül s a két tábor szüntelen való harca tölti be az eget, a földet és az egész világmindenség életét.

A szentleckében is van ennek nyoma. János evangélista apostol máresak világosan látott mindent. Jézus őtet szerette legjobban. El lehet tehát gondolni, hogy milyen értékkel árasztotta ki lelkére az örök világosságot, amelynek fényénél az Isten orcája tisztán látható. Szeretettel gazdag szíve is tiszta volt. Az a boldog volt tehát, aki tiszta szíven keresztül láthatta az Istent. Még a testi látó szemeit is elveszítette, hogy ezeknek ködös tekintete, fátyolos látása, réveteg próbálkozása ne zavarja lelkének csudák világába, jelenések nagyszerűségeibe villanó sugarát.

Sárkánynak, régi kígyónak, ördögnek és sátánnak nevezi el a rossznak lelkikútforrását, amely már az emberiség bölcsőjét éppen úgy beszennyezte és megmérgezte, mint ahogy most

is állandóan s a sikerhez mindjobban és gyorsabban közeledve készíti elő az emberiség boldogságának halotti torát, életének végét, létének ravatalát. Angyalainak nevezi azokat, akik szolgálatára vannak. Vele együtt emelkednek fel és bukznak alá. János biztosra veszi a bukásukat, mert tudja, hogy az igazság és jóság istenének egy intésére „a Sátán, mint a villámlás esik le az égről”.

A szentlecke úgy szól, mintha már vége lenne a végelszámolásnak, mintha az istenítélet végrehajtása megtörtént volna a jók s gonoszok között. Pedig még csak a nyitány történt meg Jézus jöttével. Megújuló és befejeződő küzdelmek sorozatának nyitánya. Jézus az első küzdelmet, a nagy mutatót, a nagy példát a jónak és igazságosnak győzelmével harcolta meg, amikor a Golgota vereségére a nyitott sír dicsőségével felelt. Abban a pillanatban, amint a föld megrázkódott és a sírok visszaadták halottjait, amint a jónak halála életté, a gonosz élete halállá változott, abban a pillanatban „a nagy Sárkány, ama régi kígyó, aki nevezetik ördögnek és Sátánnak, ki mind az egész föld kerekességét elhíletli, veltetik a földre és az ő angyalai is ő vele levettetének”. A sárkány, kígyó, ördög és sátán temérdek légiói süríthetik ködből, füstből, feketeségből, aludtvérből, rettentésből és borzalmakból az éjszakát, az igazság világosságának egyetlen szelid sugára szétrepeszti az akármilyen sokszorososan összeöltögetett kárpitot.

A nyitányt képező krisztusi példa záloga a jóért folytatott küzdelmek diadalának. Erre a reménységre szüksége van az igazak táborának, mert a sárkány, a kígyó, az ördög, a sátán, amely a régi, ősi világ kezdetétől való, nem mult el ama nagy levettetéssel és nem széledtek széjjel bukott angyalai sem. Újra kelnek, újra vivnek. Minden reménységüket az örök emberi gonosz-ságba vetik, amely Istennel is vitába száll s tőle

való függetlenségét törvényei megtapodásával szokta hánytorgatni.

A sátán a világ hatalmával kínálta, kísértette Jézust a pusztában. A hatalom rémit, a hatalom ámit, a hatalom kábit. A hatalom táplálja a jelen haszontalan szolgálait és emésztí a jövő ígéretes szabadjait. Elhiteli az egész földkerekséget, hogy egyedül ő a biztos „vagyok”, a többi mind csak kérdéses „voltam” és „leszek”. Elhiteti, hogy magában van a forrása, magában a célja. Kezdet és vég csak ő lehet. A rettenetes rendnek, a halál mozdulatlanságát békének, a szomorúságot vezeklésnek, a sirást gyengeségnek, a szegénységet természetesnek, az éhenhalást élhetetlenségnek, a nyomorúságot tökéletlenségnek, a meghunyászkodást érdemnek, az igazmondást lázadásnak, a szegények evangéliomának prédikálóját „hitelőknek és gonosztevőknek” nevezi el s az antikrisztus emeltételeit a nyomorult emberek millióinak gyávaságával aláírattja és a maga hasznával lepecsételi.

Amint Jézusban a tökéletes „*út, igazság és élet*” soha nem látott fensége megjelent, amint nyilvánvalóvá lett, hogy az a legnagyobb úr, aki legtöbbet szolgál, hogy az az első, aki szelidségben megalázkodik, hogy az isteni erő emberi erőtlenségben végeztetik el; hogy az a hatalmas, aki magát magától teljesen megüresítve Istennek adja át, hogy az Isten szerinti bánat egy könnyeseppje idvességet szerez, míg az igazság vértanuinak kiontott vértengere kárhozatbakergető átokként a vérszopókra és vérontókra visszazáll; amint nyilvánvalóvá lett, hogy még a halál is meghátrál az igazság hatalma előtt: amint ezek tanítottak és történelmi bizonyságok lettek, érezhette a világ, hogy eljött az Isten dicsősége, kiöntve méltóságát mindazokra, akik „*nem embereknek engednek, hanem az Istennek*”.

A szentlecke ezt így fejezi ki: „*Hallék nagy szót az égben, amely ezt mondja: most lett meg az idvesség és az erő és a mi Istenünknek országa és az ő Krisztusának hatalma, mert a mi atyánkfiaink vádolója levettetett, aki vádolja őket éjjel és nappal a mi Istenünk előtt*”. A világ hatalma Isten törvénye ellen hánytorgatja magát. Éppen a tagadás lábának megvetésében gyakorolja s mutogatja erejét a Sátán. De azért ez nem tartóztatja vissza attól, hogy odaálljon álorcával Isten elé vádolni a jót és igazat. Istennek is képes hazudni, nem gondolva meg, hogy az Úr szeméi rajta vannak a titkok leple alatti érzéseken és gondolatokon és hogy az ő mértéke tökéletes mérték, amely sem jobbra, sem balra nem hajol.

Az igazakból vádlottak lesznek; az ártat-

lanokból bűnösök; a tisztákból világseprei és meggyalázó halálra adatnak azok, „*akikre nem volt méltó a világ*”. A Sátán hatalmasságának módszere ez. Gonosz példától sötétlik a világtörténelem. A Sátán hatalmassága magát teszi meg Isten követének. Fénnel, pompával, hozsánnával vezeti be elsőségének látszatát. Bitortlott uraságát Isten kegyelméből valósággal próbálja szentesíteni. Az igazság kendőzött jegyében, a béke álnok magyarázatában, a boldogság kicsavart értelmezésében, az Isten nevében rendez be pokollá az embermilliók életét. „*Átváltottatja magát az Isten ábrázatjára*” és pártos angyalai azt hiszik, hogy „*istentiszteletet gyakorolnak, mikor öldöklük*” az igazság prófétáit, a világosság apostolait, Isten választottait.

Negyedfél századdal ezelőtt a „Sátán zsinagógája” paráználkodott szegény hazánk felett. Az idegen vádolók ott ültek a bírói székekben és fejük a trón magaslatán. Vádolták a mi eleinket, atyánkfiait éjjel és nappal. A magyarok ellen magyarok között szedtek hamis tanukat és Judásokat. Akadtak bőven. Akadnak mindig. Vádolták ezt a népet s ennek a népnek legtisztább színjavát kinkamarák éjjelében, vérpadok vérpiros nappalain a világ előtt, hogy hűtelen, nem hódoló, vad, nyakas, háborgó, zabolátlan. Vádolták az Isten előtt, hogy nem igazhitű, hanem pogány; nem istenfélő, hanem istentelen. Fűrészt és vasboronát tettek keresztül rajta. Kegyetlenkedéssel akarták bizonyítani, hogy égbekiáltó a vétke.

Pedig az evangéliom világossága, a nemzeti függetlenség igazsága s a népszabadság természetessége volt a bűnük. Bűn a Sátán előtt, Isten előtt érdem. A Bárány véréből megváltócsepp hullott reájuk. Vigasztalás a szent ártatlanság szenvedéséből, bátorítás a hit mindvégig megtartásából és kötelezés Jézus bizonyágtételeinek beszédeiből és cselekedeteiből. „*És az ő életüket nem kimélték mindhalálig*”.

Ezen a tájékon szállott fel a fényes felhő a nemzet hagyományait s az evangéliom magaságos dolgait őrző szent sátor felett. Egy rejtelmes éjszakán, amikor az Isten választott edénye, Krisztus vitéze, a magyarok Mózes: Bocskay István a hajdúkapitányokat áthozta „*a sötélségből a világosságra és a Sátán hatalmasságából Istenhez*”. A hajdúk tábora: a kóborló, rabló, kegyetlen, zordon vitézek a Bárány vérének egy cseppjétől, Bocskay nagy lelkének kiöntött keserűségétől, a Lélek benne megtetsző igazságától Sátán angyalaiból Bocskay angyalai, az evangéliom hűséges szolgálói, a magyar szabadság hősei, nemzeti nagyságok lettek. „*Csillag*

esik, föld reng, jött éve csudáknak." Itt Álmosd térein vettetett a földre ama nagy sárkány, ama régi kígyó s vele együtt az ő pártos angyalai.

Az emlékezés napsugarában állva hirdessük az Isten dicséretét, aki alkalmas időben megszokta mutatni szabadító orcája fényességét. Hirdessük lélek áldásával is, szó himnuszával is, látható emlékmű művészi pompájával is az evangéliomi és nemzeti igazság nagy fejedelmének s az ő angyalainak dicséretét is azzal a fogadalommal, hogy amit láttunk és hallottunk Jézus dolgaiból s hazánk történetéből, azt szólni fogjuk bátran. Hirdetjük még a koldusboton is, még az ostor alatt is, még a börtönben, kereszten, tűznek és vérnek keresztségében is vallást teszünk a nekünk adatott világosságról, igazságról, szabadságról, ezek áldásairól és kötelezéseiről, győzelméről és feltámadásáról. A létünk és örökkévalóságunk jogát kikiáltjuk még a házak tetejéről is, „nem félvén azoktól, akik a testet megölik, mert a lelket nem ölhetik meg”. Ámen.

Református Ünnepi Hét Budapesten.

(1934 szept. 30—okt. 8.)

D. Dr. Baltazár Dezső a Tiszántúli református egyházkerület püspöke, az Orsz. Református Lelkészegyesület elnöke Dr. Csikesz Sándor egyet. tanár, ORLE főtitkárral együtt bocsátotta ki a meghívót a Református Ünnepi Hétre, amely szeptember 30-án kezdődött az Országos Református Kiállítással. Ezt a Kormányzó úr Ófőméltósága, vitéz nagybányai Horthy Miklós nyitotta meg.

A kiállítás csodálatosan gazdag és szépséges anyagának elhelyezésére három hely volt szükséges:

1. Az Iparművészeti Múzeumban a fából, ónból, ezüsthől és aranyból készült úrasztali és keresztes edények, terítők, anyakönyvek, zsinati törvényeket szentesítő királyi és kormányzói kéziratok, a régi egyházfegyelem fényítőeszközei (kaloda, korbács, szegyenkö), továbbá régi egyházi vezető nagyjaink (püspökök, főgondnokok, stb.) arcképei, szobrai és sok más, — voltak kiállítva. Hozzáértők mondják, hogy mi, reformátusok, nem is tudtuk, mink van. (Pedig mennyit nem küldtek fel féltésből vagy tudatlanságból!) Művészettörténeti, régiségi és ritkasági értékük felbecsülhetetlen. (Van egy kehely Mátyás királytól, egy másik Horthy Miklós kormányzótól.) Két Öreg Graduál, egy 1590-ből való Károli Vizsolyi Bibliája, stb., stb.

2. A Nemzeti Múzeumban sok olyan kéziratot és okmányt állítottunk ki, amelyeket még senki sem látott. Itt voltak a régi magyar református sajtótermékek is. Szakembereknek, tudósoknak valószínűs eldorádó.

3. A Rádai-utcán a Református Theologia dísztermében és tantermeiben a tanügyi kiállítás volt.

Itt kiemelkednek a régi kollégiumok: Debrecen, Sárospatak és Pápa kiállításai. Kecskemét is, mint református iskolaváros, ott szerepel. A debreceni Dóczi-leányiskola, a Kálvineum, a diakonissza-intézetek stb. A debreceni egyetem Hittudományi Karának kiadványai, továbbá az Országos Református Lelkészegyesület kiadványai „meglepően beszélnek arról a komoly tudományos munkásságról, amelyből kinőtt ez a kiállítás...”

Itt voltak a fejfák is, egyik-másikon inkább érdekes és eredeti, mintsem keresztyénies szellemű felirataikkal és véséseikkel. Itt tudták meg sokan, hogy a debreceni nyomda (jelenleg a Tiszántúli egyházkerület és Debrecen városé) hazánkban, illetve Kelet-Európának legrégebbi nyomdája.

A református kiállítás mutatta meg, hogy milyen kincsekkel gazdagítottuk mi a magyarság életét a reformáció kora óta. Növeli ez öntudatunkat kifelé és hálaikat Isten iránt.

Mindenik művészeti stílus megtalálható a kiállított tárgyakon, de sajátos magyaromatú mégis az egész. Igenis volt és van nálunk művészet az egyházban, de mint alázatos szolga, illendő szerénységgel meghúzódva, hogy az Úr igéje tündököljék csak. Ezt a művészetet kellett volna és kellene továbbfejleszteni az egyetemes magyar életben, az idegen (latin, germán, szláv) helyett, mert mi örizzük meg nemcsak a magyar nyelvet nemzetünk számára, de a népies, nemzeti, faji művészetet is!...

A Református Ünnepi Héttel kapcsolatban tartották a különböző országos református és protestáns egyesületek gyűléseit: az Országos Református Tanáregyesület; az Országos Református Tanító Egyesület, ORJÓ, Szeretetszövetség, papnák, Magyar Protestáns Irodalmi Társaság, énekvezérek, külmisziói szövetség stb. Egyházzenei ünnepély is volt a Zeneművészeti Főiskola hangversenytermében. Felejthetetlen élmények alkalma volt ez a hét, melynek programjáról és folyásáról a Protestáns sajtóiroda révén az egész ország a napilapokból is értesült.

Az összes budapesti református templomokban és imaházakban a tervezet szerint este, reggel alkalmi istentiszteletek voltak vendégszónokokkal és énekekkel, a református hitélet ébresztésére és erősítésére.

Az Országos Református Lelkészegyesület évi konferenciája okt. 3-án kezdődött a budapesti „Lágymányos és Kelenföldi” református egyház templomában és egyházi termeiben. Az étkezések is ott folytak a templom alatti nagyteremben. A budapesti egyházak látták vendégül a konferencia mintegy négyszáz résztvevőjét, meghálálhatatlan szíveséggel és szeretettel. A gyülekezetek nőtagjai és diakonisszái szolgálták fel a szeretetadományokból előállított és vásárolt étkeket. Hogy ez milyen nagy áldozat és milyen teljesítmény volt, arról sokat lehetne beszélni, kivált, ha meggondoljuk, hogy az elszállásokért is alig fizettünk valamit. Az Úr lelki és testi áldásaival gazdagítsa meg őket ezért is!...

A konferencia előadások délelőtt egy csoportban, délután három csoportban is folytak. A szokásos megalakulás, tisztikarválasztás, üdvözlések után Tantó János néhai Juhász Lászlóról, az ORLE egyik volt alelnökéről emlékezett meg szép kegyele-

tes beszédben, majd Dr. Miklós Ödön nagycsepelyi lelkész: „Aktuális dátumok” címen tartott előadást. Az Országos Református Kiállításnak az egyházi életre és történetre vonatkozó részét Dr. Benedek Sándor ismertette. Az ORLE körkérdéseiről szóló indítványt Dr. Szász Imre terjesztette elő. A németországi égető egyházi problémákról Dr. Viktor János tartott nagy érdeklődést keltett előadást. Végző summája az, hogy se az egyház ne akarja az államot vezetni (mint a pápás egyház szeretné), se az állam ne vezesse az egyházat a maga járszallagján (mint a hitleri mozgalom akarja). A Krisztus egyháza külön ország, külön impérium, külön törvénye van. Vigyázzunk!...

A református nők (papnék) konferenciáján Hetessy Kálmán tartott előadást: „A nő joga az egyházban” az új zsinati törvények alapján, Bereczky Albert pedig „A kenyérkereső nő, mint anya és feleség” címmel szólott a nőkhöz.

A vallásoktató lelkészek szakosztályában most sokan vettek részt az ügyek megbeszélésében. Amint jóleső örömmel állapították meg, hogy a törvénynek megfelelően szervezett rendes vallásoktató lelkészek helyzete már kielégítő és más munkakörben szolgálókéknak megfelelő, hiszen nyugdíjuk és az egyházi alkotmányban elfoglalt helyzetük már nem alacsonyabbrendű, épúgy elszomorító, hogy az állami, úgynevezett önálló hitoktatók még mindig mostoha gyermekek és érdekükben különböző javaslatokat terjesztettek az ORLE útján az Egyetemes Konventhez.

Itt Losonczy Lajos „A református egyházi énektanítási módszere” címen értekezett.

Második napon Czeglédy Sándor „Exegézis az ígéhirdetésben” címmel adott elő. „Szenzi Molnár Albert és a mai gyülekezet éneklése” címmel Árok-háti Béla tartott előadást, kimutatván, hogy régebben ritmikusabb és élénkebb volt a református gyülekezeti éneklés. „Az országos református kiállítás tanügyi és néprajzi anyagának ismertetése”-t terjesztette elő Dr. Ferenczy Károly. Dr. Ince Gábor: „A magyar református egyház, ahogy ellenfelei látják” című előadása élénk érdeklődést és tetszést keltett. Bennünket azért nem szeretnek egyesek, mert nem ismernek. Ha mi másoknak is (pl. r. kath.-nak) predikálhatnánk, a reformációnak egy új diadalmas korszaka kezdődne el!... Ez a délelőtti a Győry Elemér „A vasárnap megünneplésének újabb akadályai falun és városban” című előadásával fejeződött volna be, de az idő előrehaladottsága miatt ez a harmadik napra, péntek délelőtti maradt.

Sokan hozzászólottak a Győry Elemér előadásához is, épúgy, mint minden tárgyhoz és az így van jól az eszmék tisztázása és a helyes közvélemény kialakítása érdekében. (Sajnos, a határozati javaslatokhoz, illetve a szövszerinti határozatokhoz nem tudtunk hozzájutni, azért kénytelenek vagyunk azok közléséről most lemondani.)

Szilágyi Béla a Sütő Kálmán régi tárgykörét dolgozta fel és adta elő „Egyházunk, iskoláink és lelkési státusunk anyagi sérelmei” címmel. Ez utolsó délelőtti a Szabó Károly előadásával zárult, melyben: „A református egyház vereszsége a nem-református iskolákban és intézetekben a nem megfelelő vallásoktatás és vallásos nevelés miatt” címmel -ki mutatta, hogy mily kevés idő áll a vallásoktatás

céljaira a nem-református intézetekben, mily nehézségekkel kell megküzdeni azokban, mily kevés vallásos ismeret hoznak hazulról oda a vegyesházasságból született gyermekek stb. E tárgyhöz hozzászólván Porzsolt István esperes, mindenkinek figyelmébe és megbecsülésébe ajánlotta a vallásoktatókat, mert azokon nyugszik egyházunk jövője és *ha eddig az egyházi közigazgatási embereinket tartottuk nagyra, ezután a vallásoktatókban kell látnunk az egyház vezérkarát!* Uray Sándor ugyanekkor egy róm. kath. kiadású éppen most megjelent könyvet tett le a konferencia asztalára, melyben azt tanítják a róm. kath. ifjúságnak, hogy a református templom „Az Isten távolléte miatt hétköznapon zárva van”.

A konferencia utolsó délutánján, kisközönség előtt tartotta meg Esze Tamás, a sokkal nagyobb érdeklődést érdemlő tanulmányát: „A magyar református egyház vereszségei szörvény, tanyai és tömeggyülekezeti lelkigondozás hiánya miatt” címen. Pontos statisztikai adatokat sorakoztatott fel és következtetéseket vont le. Idézte Ravasz Lászlónak ezt a klasszikus megállapítását, hogy: „A gyülekezetekben nem a lelkészek számát kell szaporítani, hanem az egyházak számát, hogy a tömeggyülekezet szűnjék meg tömeggyülekezet lenni.” E megállapítással mindenki egyetértett.

Délután a segédlelkészek tartottak konferenciát. A Kálvineum igazgatótanácsa és az ORLE választmánya is ülésezett.

Október 6-án, szombaton délelőtt 9 órakor a Theológiáról való ünnepélyes, palástos felvonulás után Kálvin-téri templomban D. Dr. Baltazár Dezső predikált az ünnepi istentiszteleten, majd átvonultak a kongresszusi tagok és az érdeklődők az Új-Városháza dísztermébe — melyet egészen megtöltöttek — az évi rendes közgyűlés megtartására.

Görömbey Péter alelnök imája után D. Dr. Baltazár Dezső elnök indítványozza, hogy vitéz nagybányai Horthy Miklóst, Magyarország kormányzóját kormányzóságának 15. évfordulója alkalmával hódolattal, szeretettel és nagyrabecsüléssel biztosítsuk hűségünkről és bizalmunkról. Lelkesedéssel megtörtént, majd a megalakulás és üdvözlések következtek. Először Dr. Ravasz László tolmácsolta az Egyetemes Konvent és a Dunamelléki Egyházkerület üdvözlését. A magyar kálvinizmus seregszemléjének nevezte a most lezajló református hetet, amelyen felvonultatta és megmutatta azokat az erőket, amelyekből a magyar kálvinizmus kialakult. De ezek a napok csak iniciálék ahhoz a szöveghez, amelynek folytatását a magyar kálvinizmus megfogja írni.

A MELE nevében Dr. Raffay Sándor evangélikus püspök üdvözölte az ORLE-t, hangoztatván, hogy nekünk minden körülmények között a Jézus Krisztusra kell függeszteni a szemünket. Az ORLE-t olyan seregnek nevezte, amelyik most készíti a jövő számára a bizonyosságtevés felhőjét. Mint testvér hozta az üdvözlést a testvér számára. A múlt minden bizonyossága — úgymond — ránk is vet fényt, mi a jövő fényéből is kiakarjuk venni a részünket.

A Debreceni M. Kir. Tisza István-Tudományegyetem Hittudományi Karának üdvözlését Dr. Kálly Kálmán e. i. dékán mondotta el. Az osztrák református egyházkerület nevében. Dr. Egli bécsi református lelkész és professzor lelkes beszédben

hozott üdvözlőket, érdekes magyarázatát adván a nemzeti sovínizmusnak (imperialista eltorzulás) és a kálvinizmusnak (Krisztus igazi megértése). Dr. Incze Gábor tolmácsolta.

A budapesti egyházmegye és egyházközségek nevében Szabó Imre esperes szólott. Szerinte is az a baja a református egyháznak, hogy tíz esztendővel elkésztett és elkészik az eseményektől. Akkorára már mindig megelőzték, mikorára beleérkezett abba a korszakba, ahol lennie kellett volna. Egyszer már be kell hozni ezt a tizesztendősdős késedelmet és ha a református lelkész-, tanár- és tanítóegyesület összefog, be is fogja hozni.

A Kárpátaljai Egyházkerület (csehek által megszálalt) lelkészegyesülete üdvözlőt Izsák Imre esperes, técsői lelkész olvasta fel. Az Országos Református Tanáregyesület szónoka Áprily Lajos volt, az ORTE-é Ormós Lajos debreceni református igazgatótanító. Nem maradt el az üdvözlők sorából az ORSZ Bethlen Gábor szövetség sem.

Az üdvözlésekre D. Dr. Baltazár Dezső a tőle megszokott tömör, súlyos, patinás szavakkal, utánozhatatlan stílusban válaszolt. Az üdvözlések és elismerések szép szavait azért köszönte meg mély hálattal, mert a magyar kálvinista papság századok folyamán nem ilyen elbánáshoz volt hozzászokva.

A közgyűlés ünnepélyes része befejeztetvén, rövid szünet következett. D. Dr. Baltazár Dezső elnök újra megnyitván a gyűlést, szeretettel üdvözölte a tagokat a Jézus Krisztus nevében. Kijelentette, hogy nem az Isten törvényének kell alkalmazkodni a változó időkhöz, hanem a változó időknek ehhez a törvényhez.

Az elnöki megnyitóval kapcsolatban szomorú szívvel emlékezett meg Juhász László alelnök elhunytáról. Javasolta, hogy emléke, érdemei jegyzőkönyvünkben megörökíttessék. Ugyancsak szomorúan emlékezik meg a református napok rendezőjének: Dr. Csikesz Sándornak betegségéről. Felgyógyulásáért imádkozunk. Elnök javaslatára azt is kimondja az ORLE közgyűlése, hogy mély érdeklődéssel kíséri a németországi evangéliumi egyházak hősies küzdelmét és ellenállását a hitlerizmus erőszakoskodásával szemben. Rokonzásunkról biztosítjuk őket. Juhász László helyére alelnöknek, az elnök javaslatára, Farkas István püspök választott lelkesen.

Dr. Csikesz Sándor főtitkári jelentése, betegsége, miatt majd csak a télen tartandó közgyűlésen olvastatik fel.

Molnár Zoltán titkár jelent az ORLE könyvkiadó alapjáról, majd az Országos Református Kiállításról, melyről Kormányzó urunk is megleléssel és elismeréssel nyilatkozott.

Hetessy Kálmán főjegyző indítványára a Konventet és egyházkerületet üdvözöltük.

Dr. Kiss Ferenc a Kálviniumokról összefoglaló jelentéseket adott. Indítványára a szükséges összegek megszavaztattak. Okos Gyula indítványára az O. K. H.-nak a Kálvineummal szemben tanúsított magatartása sajnálattal vétetett tudomásul. Porzolt István a Kálvineumok fenntartását és zavartalan működését egyetemes egyházi közérdeknek tartja, javasolja, hogy intézzünk feliratot a Konventhez, hogy eredetileg 4800 P-s adományát ne szállítsa lejjebb.

Gyorsan peregtek ezután a számok: Dr. Erdős Károly jelentése a „Lelkészegyesület” hivatalos lapról, Szabó Imréről az Országos Presbiteri Szövetségről, Szilágyi Béláról az ORJO-ról. Ezzel kapcsolatban Görömbey Péter mindenkinek figyelmébe ajánlja, hogy ez az intézmény évenként 14—15,000 P-t juttat az egyetemes egyház intézményei javára, tehát mindenki pártolja.

Futó András az ORLE pénztáráról jelent. Görömbey P. ajánlja, hogy az ifjú lelkészek mielőbb lépjenek be az ORLE-ba, mert nem egy korán elhalt ifjú lelkész özvegye jött már sírva, könyörögve az ORLE-hez segítségért és támogatásért. A tagok pedig tegyenek eleget fizetési kötelezettségüknek.

Szabó Károly a vallásoktató lelkészek konferenciájának az egyetemes egyház magasabb érdekeit szolgáló javaslatait terjesztette elő általános helyeslés mellett. A megbecsültetés és elismerés ideje számukra is elérkezett.

Még Dr. Szász Imre jelentett a nők konferenciájáról, Szilágyi Béla egyházunk és iskoláink anyagi sérelmeiről, Dr. Ferenczy Károly a református egyházi múzeum felállításának szükségességéről.

Miután bejelentetett, hogy az ORLE jövőévi konferenciája Sárospatakon lesz, Dr. Baltazár Dezső elnök hálaadással gondolt vissza az elmúlt év munkájára és a gyűlést áldással berekesztette. Ezután Czeglédy Sándor alelnök záróimát mondott.

A Református Ünnepi Hét kiemelkedő része volt az 1934 okt. 7-ére Budapestre összehívott Országos Református Presbiteri Szövetség konferenciái napja, melyre az ország minden részéből tömegesen jöttek el a meghívottak. A konferenciát megelőzően és megnyitó rádiós istentiszteleten Nádházy Bertalan diósgyőr-vasgyári lelkész imádkozott, D. Dr. Ravasz László püspök pedig az ígét hirdette. A presbiteri konferencián Hetessy Kálmán imádkozott, Dr. Balogh Jenő v. b. t. t., az Országos Presbiteri Szövetség világi elnöke megnyitót mondott. Majd előterjesztette a magyar reformátusság missziói, charitatív, szociális feladatai és állásfoglalásunk a felekezeti és társadalmi béke érdekében, továbbá az országos református egyházi múzeum ügye. A konferenciát D. Dr. Baltazár Dezső az ORPSZ egyházi elnöke rekesztette be.

Délután a konferencia résztvevőinek egy része Bodrogkeresztúrra rándult ki annak megünneplésére, hogy most 200 éve vonattak be a református egyház ügyeinek intézésébe a nem-lelkészi jellegű egyháztagok, másik része meglekintette Budapest nevezetességeit és Budafokra meg Nagytéténybe rándult ki.

(Balmazújváros.)

Kósa Béla.

Egyházzenei ünnep.

Dr. Baltazár Dezső püspök előadása az egyházi zene áldásairól.

A Református Ünnepi Hét keretében, október 2-án este, a Zeneművészeti Főiskolában nagyszabású egyházzenei ünnepély volt. Ákom Lajos, a Kálvintéri templom tanár-karnagya Bach, Kellner és

Pachelbel szerzeményeiből orgonált, majd a protestáns egyházi zene legszebb alkotásait adták elő: a nyíregyházi Kálvineum nőikara, a debreceni Dóczy-intézet nőikara, a budapesti Goudimel-énekkar, a Korál-kamaratársaság egyesített kórusa, a budapesti református theologiai akadémia és a református gimnázium dalosai s az Opera fűvőegyüttese. *Árokháty* Béla, Dr. *Lajtha* László, *Vikár* Sándor, *B. Szűcs* Ferenc vezényeltek. Különösen mély hatást tettek Bach „Kondulj meg, te drága óra” és „Védő pajzs és fény az Úr...” kezdetű hatalmas kantátái, amelyekben a szólokat *P. Basilides* Mária, az Operaház örökös tagja és *Győry* Pál adták elő.

Ünnepi beszédet *Dr. Baltazár* Dezső konventi és zsinati lelkészelnök tartott s az egyházi zene áldásairól a következőket mondotta:

„A dal, ének és zene nemcsak az embernek, hanem általában a természetnek is a legmagasabb kultúrfokát jelenti. Hatásának elképzelhető legszédültebb mértékét a pogány klasszicizmus abban állapítja meg, hogy még az állatokra, fákra, sőt még a kövekre is átalakító, nemesítő befolyást gyakorol a zene. Honnan támadt az első zenei hang és visszhangja a gyönyörködésben mikor keletkezett, ki tudná megmondani. Az bizonyos, hogy ennek időpontja a messze, történelemelőtti korba esik, amikor a satnya utódok számára gigantikus csodáit termelte ki az őserő tavaszának tomboló násza.

Őserő nyilvánul a dalban, énekekben, zenében, keletkezése és élvezése a született magasabbrendűség tulajdonságai közé tartozik. A földalatti férgék éppen olyan némák, mint a vizek megmerevedett ábrázatú úszó állatai, amelyeket a nap királyi pompája, éltető melege megfullaszt és halálra feketít.

Viszont a magasabbrendűség nem képzelhető el szabadság nélkül. A levegő madarai szárnyaik hatalmával, a lekes emberek lelkeségük végtelenbe-villanásával, a szabadság fényes világának eljegyzettjei mind. Szabadság zendül az örök dalban még akkor is, ha a „babiloni vizek mellett”, vagy a próféták, apostolok, gályarabok, vagy talán a haldokló hatyú száján zendül is az ének. A rabság és halál bánatának is van kottája, de voltaképpen a szabadságra, feltámadásra sóvárog az is.

Semminek sincs olyan átalakító ereje, mint a szabadságnak. A vallási vágyak zenitjéhez, a tökéletesség végcéljához: Istenhez csak szabad térségeken át, béko és járom nélkül, a szabadság szárnyaival közeledhetünk. Erre az útra zendíti indulóját a dal, az ének, a zene.

„Kis pacsirta is zeng, mint a szegény költő, fényes levegőben; Dalt zengve repül fel, dalt zeng a magasban s hallgat lelesőben...” — éneklí Arany János. Röviden és szépen fejezi ki — állapítja meg Baltazár püspök —, hogy a dal az emelkedéshez, a némaság a süllyedéshez vezet, a dal a szabadsághoz, a némaság a rabsághoz, a dal az élethez, a némaság a halálhoz tartozik.

Magyar református egyházunkat s magyar nemzetünket a szabadság lelke hozta létre, éltette és tartotta fenn. Szabadság nélkül elalszik benne az Evangélium világossága és a magyarság érzete, tudata. Zengjen tehát benne a dal, az ének, vagy zene, mint a léleknevelés, jellemképzés s a jövő virágzás feltámadást hirdető aranytrombitája“.

Az Országos Református Szeretetszövetség közgyűlése.

A Református Ünnepi Hét egyik legkiemelkedőbb eseménye volt a Szeretetszövetség közgyűlése, amely 5-én délelőtt 12 órakor folyt le *Dr. Balogh Jenő* ny. igazságügyminiszter elnöklése mellett a kelenföldi református templomban.

Kiss Ferenc egyetemi tanár, ügyvezető-igazgató jelentéséből impozáns méretekben bontakozott ki az a nagyvonalú munka, amellyel az Országos Református Szeretetszövetség fektűd neki a nyomor intézményes leküzdésére. A Szeretetszövetség tagjainak a száma meghaladja az 50.000-et. Intézményei egymásután születtek. *Ma már 11 intézménye, 8 árvaháza, 2 rokkant és aggmenháza és egy szülő-szobája van az ország különböző részén.* Két megnyitandó új intézménynek — siklósi és kiskunhalasi árvaháznak — előkészíteli és berendezési munkálatai annyira előre haladtak, hogy még az ősz folyamán mindkettő megnyílik. Ezenkívül özvegy édesanyáknál 89 gyermeket segélyezett rendszeresen az elmúlt esztendőben a Szeretetszövetség.

Az ország közvéleménye nagy megértéssel fogadta ezt a csendben történő munkát. Az újabb adományok legékesebben bizonyítják ezt. Szeretetházi célokra ingatlant kapott öröklés vagy adományozás folytán a Szeretetszövetség Hajdúböszörményben, Tiszaszőlősen, Hajdúszoboszlón, Újlőrincfalván és Debrecenben. Rövid időn belül a Szeretetszövetség új intézményeket nyit meg a jelzett helyeken.

Végül ügyvezető-igazgató bejelentette, hogy a Szeretetszövetség november 4-én a *Zeneművészeti Főiskola nagy termében hangversenyt rendez a fenti cél szolgálatára, amelyre a főváros nemesszívű társadalmának figyelmét ezúton is felhívja, megértő támogatásukat kérve.*

A Szeretetszövetség működő és berendezés alatt levő intézményeinek tipizált modelljei ki voltak állítva a református kiállításon.

A közgyűlés Ravasz püspök imádságával ért véget.

Örökbefogadók: Jelentkezzetek!

A család válságáról mind több és több szó esik a magyar közélet porondján... Hány és hány családi élet keseredik meg, bomlik szét azért, mert gyersírás és kacagás aranyfonalai sohasem kötözték össze a házastársak szívét. Hányan vannak, akik gyermekeket szeretnének, de nincs, nem adott nekik az Úr... És hány helyen adott, ahol a szülőt szőlította magához. Az édesanyát, vagy édesapát; nem egyszer mind a kettőt... Vannak családok, akik szívük titkos vágyával gyermeket keresnek és vannak gyermekek, akik szülői szeretet után vágnak... Az Országos Református Szeretetszövetség új lendülettel meginduló *gyermektelepítési akciója* ezeket a szülőket és gyermekeket akarja egymáshoz segíteni.

Árvák vannak, nagyon sokan vannak. Kik lesznek örökbefogadók? Örökbefogadni akaró szülők jelentkezzetek még ma! (*Kiss Ferenc* ügyvezető igazgató, Debrecen, Kollégium.) *Mentsük meg a gyermekeket és megmentettük a családot!*

Tudomány és irodalom

A debreceni Kollégium belső képe a XIX. század első felében.*

Írta: Dr. Nagy Sándor.

Módszer.

Ha a Kollégium életében a múlt század elejére sok minden meg is változott, a tanítás módszere még mindig olyan maradt, mint a megelőző századokban. Ami kísérletek történtek volna is a helyzet javítására, a végrehajtásnál mind hajótörést szenvedett olyan okokon, amelyeket a helyi és általános körülmények miatt elkerülni nem lehetett. Az ebből származó fogyatkozásokat különösen a gimnáziumi tagozat érezte. E fogyatkozások a tovább is élő köztanítói rendszerből, osztályok túlszűfoltóságából és a tankönyvek általános hiányából származtak.

A theologiai tanfolyamokat már elvégzett és valamelyik alsóbb tagozat (gimnázium, elemi) osztályának élére állított tanuló (köztanító) megbízása rendszeresen pár évre szólt, mert azután a lelkipásztorkodás várt rája, vagy ha a legkiválóbbak közé tartozott és itthon professzori szék ürült, külföldi tanulmányútja után csak az akadémiaira került vissza tanárnak. Elgondolható, hogy a köztanítók szüntelen való váltakozása a tanítás eredményének a színvonalát mily hullámszerűen tartotta, különösen, ha egy-egy osztály véletlenül még nem is mindig alkalmas személy kezére került. Az eredménynek az osztályrendszer sem kedvezett, az a gyakorlat t. i., hogy minden köztanító csak egy osztályban, de ott minden tárgyat egymaga tanított. Ma már vitán felüli, hogy egy ember minden tárgyban egyforma alapaossággal nem lehet járatos, még kevésbé, hogy valamennyinél, ha körvonalaiban is, a lehető legmagasabb eredményt érje el. Hogy az osztályrendszer a közvélemény az Entwurf-gimnázium idején⁴² később mégis visszakívánja, csak a megszokásból fakadó, egyébként tudománytalanul felelőtlen szubjektivitásnak és az idegen hatalomtól ránk parancsolt rendszer iránt való ellenszenvnek lehet tulajdonítani, mint a régi rendszer helyességi igazolásának.

A tanítás eredményét nehezítette az osztályok túlszűfoltósága. E tekintetben a régebbi korból rendszeres feljegyzéseink nincsenek,⁴³ de az esetenként tett adatközlések azt mutatják, hogy az osztályok tanulóinak száma mindig annyira magas volt, hogy ily körülmények közt még a mai pedagógia is megakadna.⁴⁴ Általában az a benyomásunk, hogy a régieknek semmi fejtörést nem okozott még, hogy a túl-

zsűfoltóság a tanítás eredményének a rovására megy, mint ahogy nem is okozhatott azzal a módszerrel, illetőleg módszertelenséggel, melyet leghívebben a tankönyv hiányából származó diktálási rendszer tükrözött vissza.

Tankönyvekben kezdettől fogva nagy a hiány, mert a külföldről hozatott latinnyelvű munkák viszonylagosan drágák voltak, s a szegénysorsú diák nehezen tudta megszerezni; a debreceni nyomda működését pedig, honnan a könyvek olcsóbban kerültek ki, sokszor kormánytilalom szüntelteti. Így az egyházkerület ama rendelkezése, hogy a professzorok tankönyveket használtassanak és „semmi Dictatiot ne tegyenek”,⁴⁵ még a XIX. század elején is kivihetetlen. Még legjobb a helyzet a vallástudomány körébe eső tárgyaknál akár a felsőbb, akár az alsóbb tagozatokon. A Heidelbergi Káté, a II. Helvét Hitvallás, majd 1804 óta az Útmutatás a kivánságoknak annyira megfelelnek, hogy még a szabadságharc utáni átszervezett gimnáziumba, majd a tanítóképzőbe is átmennek.⁴⁶ De a tankönyvhiány különösen a reáliák nagyobb térhódítása (1804) óta érezhető. A helyzeten azonban nem lehet segíteni, mert a kormány a nyomás privilégiumát „örök időkre” a pesti egyetem nyomdájának adta el, ez pedig a nyomtatási költségek felcsigázásával kiadásra lehetetlenné tette azt a 16 könyvet, melyet az egyházkerület 1816-ban a legkiválóbb férfiakkal iratott.⁴⁷ Némely, nem is tankönyvnek szánt, de szükségből használható munka (Debreceni grammatika, Debreceni fűvészkönyv) mellett marad tehát a tanítás egyetlen módja a diktálás és jegyzetkészítés.

A jegyzetírás a régi diákra már az előkészületben nagy feladatot rótt. Ha írni akart, még írószerszáma is magának kellett előállítani. Tintát így készített: Két icce mennyiség előállításához vett hat lat arabiai gallest, s ezt felaprózva üvegbe tette. Ráöntött egy verdung forralt ecetet, s négy-öt napig meleg helyen tartotta, közben többször megrázogatta. Ekkor már írhatott vele. Akinék ilyen vegyi munkához érzéke, vagy a szükséges kellékek megszerzéséhez pénze nem volt, a bodzabogyó levét csavarta ki tintának. Legnagyobb feladat volt jó pennához hozzájutni. Erre a lúd vagy a holló tolla volt alkalmas, mégpedig a fogás kényelmessége végett a balszárnny tolla. Ezt azonban előbb még meg kellett edzeni. Ez meg úgy történt, hogy a diák a tollról a zsirhártyát késsel levakarta, meleg hamuban, vagy tűzlángon gyöngéden megforgatta, s azon hevenyében két tenyere közt ügyesen addig sodorgatta, míg két-háromszori ismétlés után hengeressé és keménnyé lett. Aztán két metszést tett rajta: egyiket rövidebbnek és merevedeőbbnek, felette a másikat hosszabbnak és lejtősebbnek. A penna minősége a metszések arányosságától függött. Tompaorrú pennával az írás csupa gyötrelm volt, mert

* Folytatás a szerző „Debreceni Református Kollégium” című művének megjelenés előtt álló II. kötetéből.

⁴² Erről l. részletesebben alább.

⁴³ A gimnáziumi tanulók létszámának rendszeres vezetése 1816-tal kezdődik.

⁴⁴ Csokonai 1785-ben a poétikai osztályba 125-öt magával iratkozott be. Arany János a Bolond Istók II. énekében azt említi, hogy reá a tanárának „alig százötvenedrész gondja volt”. E korban a helyzet más iskolában is ugyanilyen. Mikor Petőfi 1834-ben a pesti piaristák gimnáziumában jár, egy tanteremben 193 társával szorong együtt.

⁴⁵ Egyházker. jegyzőkönyv. 1792. 360c.

⁴⁶ Az Útmutatás 1864-ben szorul ki, de a Heidelbergi Káté az V. és VI. gimnáziumi osztálynak még 1892-ben is tankönyve.

⁴⁷ Ezek közül a kéziratban megvan: Péczely József (ő- és újföldrajz), Kerekes Ferenc (természethistória, gazdaságtan, technologia), Lengyel József (fizika), Kiss Sámuel (architectura), Budai Ézsaiás (felekezetek hittana), Kóvi Sándor (magyar jog). Kollégiumi anyakönyvtárban R717. sz.

merőleges tartást kívánt, különben két alsó szélével mázolt. A toll lágyága vagy keménysége pedig a toll hátának szabályos felhasításán fordult meg. Túlmély behatás esetén a toll lágy lett ugyan, írni is könnyen lehetett vele, de szüntelen a „malacéjtés” veszedelmével járt. A túlrövid metszés miatt keménnyé vált toll pedig a tintát szétfröcskölte. A jó, szép és könnyed írás titka tehát a gyakorlott kézműszette toll, a jó toll előállításának feltétele pedig a jó „pennacilus” volt.

Ily előkészületek után fogott hozzá a régi diák, hogy a megtanulásra szánt anyagot papírra vesse.

(Folyt. köv.)

„Segítetek” címen megjelent a Szeretetszövetség 1935. évi naptára. A másfélszázoldalas gazdag tartalmú naptár mindössze 24 fillérbe kerül. Ilyen olcsó és ilyen tartalmas evangéliumi szellemű sajtóterméket még nem termelt a magyar könyvpiac. A Szeretetszövetség naptára méltán tarthat igényt arra, hogy minden magyar református család asztalán ott legyen...

A naptár tulajdonképpen két részből áll. — A szorosabb értelemben vett naptári rész sokkal gazdagabb, mint a tavalyi volt. A csillagászati évszakoktól a bélyegilletékeken át a gazdasági és konyhakerti tanácsadói mindenre kiterjed. Meglátszik, hogy a szerkesztők minden tavalyi kritikát komoly mérlegelés alá vettek s a naptári részt minden igénynek megfelelően kiegészítették.

Az irodalmi rész (amely egzsersmind a „Szeretetszövetség” című szövetségi értesítő 2—3—4. száma), a magyar református élet legkiválóbb reprezentánsainak cikkeit sorakoztatja fel. Dr. Baltazár Dezső, Ravasz László, Antal Géza, Farkas István, Révész Imre, Enyedy Andor, Hegedűs Lóránt, Incze Gábor, Kállay Kálmán, Böszörményi Jenő, Maday Gyula, Borosvai Lengyel Gyula stb., mind-mind megajándékozták cikkeikkel a Szeretetszövetség naptárát. Mindezek mögött pedig imponálóan bontakozik ki az a hősies munka, amellyel a Szeretetszövetség egymásután születő intézményei igyekeznek legyőzni a társadalmi nyomort...

A naptár megjelent, a Szeretetszövetség várja a megrendeléseket. Ennek a naptárnak mennél szélesebb körbe való elterjedése nemcsak a Szeretetszövetségnek, de a magyar reformátusságnak is az érdeke.

Lukácsy Imre dunavecsei lelkész 292 oldalra terjedő kötetben közreadta: „Szent Lukács Evangéliumának Magyarazatát”.

„The expositor's Bible” gyűjteményes angol vállalat egyik kötete ez is, mint a fordító által már előbb közreadott „János Evangéliumának magyarázata”. Nem tudományos exegetikai mű, mely csak theologusok számára készül, hanem gyakorlati útmutató az Evangélium mezején, melyet az igehirdetők, bibliaolvasók egyforma lelkiépüléssel használhatnak. A templomi igehirdetésnek éppen úgy, mint a vallásos-estélyeknek és bibliaköröknek nélkülözhetetlen segédkönyve.

A mű írója Burton Henrik M. Lukácsy Imre nem szószert fordította a művet, amint az „Élőszó”-ban mondja, hanem korlátlan szabadsággal annak nyomán haladt, megtartván az eredeti beosztást. Ez a könyv nemcsak megkönnyíti, de egyenesen tökéletesíti az

Evangélium eszméinek, mindenek felett pedig a belőle áramló léleknek és igazságnak megértését, átvetelét és működését. Mindenkinék szeretettel ajánljuk.

A mű szeptember hó folyamán megjelent és a megrendelőknek a Sylvester-nyomda szétküldte csekk-lap melléklésével. Akik még október közepéig beküldik a megrendelést, kedvezményes áron kapják: füzve 4 P, kötve 5 P és 20 fillér portó. Bolti ára 5 és 6 P lesz, azonkívül a portó.

A. J. Russell: **Csak bűnösöknek.** Fordították ifj. Biberauer Richard és Czeglédy Sándor. Budapest. Bethlen Rt. kiadása.

Ez a könyv Angliában a legnagyobb sikernek örvendett az utóbbi évek folyamán. Benne az egyik hatalmas londoni sajtószindikátus újságírója mondja el, hogy az oxfordi csoportmozgalom hogy kerítette hatalmába és milyen érdekes körülmények között változtatta meg életét. A könyv tele van a mozgalom megindulásának és későbbi útjának sok apró részletével, de könyvében a személyes élmények mellett legmaradandóbbak azok az oldalak, ahol a mozgalom dogmatikájával, pszichológiájával és az összejöveteleken elhangzott személyes bizonyágtételekkel foglalkozik az író. A könyvön átut a nem-theologus ember élménye, mozaikokból épül fel az egész írás, amelyek mögött azonban sejteni lehet a Lélek áradását. A könyv izléses kiállításban került ki a nyomdából, utánozva az angol kiadás piros-fekete boríték-lapját. A két fordító munkája elismerésre méltó, bár sok helyen nem tudják visszaadni az angol újságíróknak könnyed és folyékony stílusát.

Hírek az egyházmegyéből

BIHAR-ÉRMELLÉKI EGYHÁZMEGYE.

Példaadó község. A felekezeti iskoláink fenntartásával járó nehézségek minden egyházközségnek nagy gondját képezik. Az utóbbi években a presbitériumok a politikai községhez fordultak iskolafenntartási segélyért. Azok a községek aztán, amelyek tudatában voltak annak, hogy a felekezeti iskolák feladása esetén rájuk, mint kötelezett iskolafenntartókra súlyos teher hárulna, igyekeztek kisebb-nagyobb segély nyújtásával az egyházakat támogatni. E megértésnek szép példáját látjuk a biharmegyei Váncsod községben, ahol a községi képviselőtestület már harmadízben szavazott meg évi 2000 P iskolai segélyt, amellyel az egyházközséget nagy segítséghez juttatta. A váncsodi egyháztanács által az 1935. évre is megkért 2000 P segélyt a községi képviselőtestület ismét egyhangúlag szavazta meg.

Ugyancsak egyhangú határozatban bocsátotta az egyházközségnek rendelkezésére továbbra is a három évvel ezelőtt átengedett községi épületet iskola céljára mindaddig, míg az egyház az iskolaépítés kérdését meg tudja oldani. A képviselőtestület megértését mutatja az a körülmény is, hogy e használatra átengedett tanterem részére iskolaszolgát is a község ad évek óta. Ez eset fényes bizonyága annak, hogy mit tud tenni egy politikai község az egyház megsegítésére ott, ahol a községi jegyző és a képviselőtestület szíven viseli az egyház sorsát.

DEBRECENI EGYHÁZMEGYE.

Esperesi látogatás az egyeki fiókegyházban. Szeptember 23-án, vasárnap, F. Varga Lajos esperes meglátogatta a debreceni gyülekezetet gondjaira bízott egyeki fiókegyházát. Erre az útra elkísérte Baja Mihály lelképásztor, egyházkerületi tanácsbíró és Síposs Imre lelkész, aki az egyházi szolgálatokat végzi Egyeken. A vármegye részéről dr. Szilágyi Ferenc szolgabíró utazott ki Debrecenből. Az esperest és kíséretét nagy szeretettel fogadták megérkezésekor az állomáson, ahol Páljános Lajos h.-gondnok szép beszéddel köszöntötte az esperest. Utána Juhász Ilus virágcsokrot nyújtott át. A bevonulás kocsikon történt Tóth Ferenc gyógyszerész lakására. Istentiszteletre innen vonultak az állami iskolának abba a termébe, ahol az istentiszteletek tartatnak kéthetenként. Bibliát olvasott és imádkozott Baja Mihály, prédikált F. Varga Lajos esperes, megvigasztalván és erősítgetvén az atyafiakat, akik annak a gyülekezetnek utódai, akik Egyekről hitük miatt elűzettek és más helyen telepedtek le: Kisperegen. Az istentisztelet után presbiteri gyűlés volt, melyen Síposs Imre üdvözölte az esperest, mint hűséges vigyázót és gondoskodó atyát. A közebéden a község nevében vitéz Geguss István főjegyző mondott nagyhatású beszédet. Beszéltek még az esperes, Baja Mihály, Síposs Imre és dr. Szilágyi Ferenc. Ebéd után néhány látogatást tettek a vendégek és nagy tisztességadás között vonultak az állomásra és tértek haza.

SZATMÁRI EGYHÁZMEGYE.

Harangszentelés Nemesborzován. Nemesborzova még nem nagyon régen anyaegyház volt. Most Mánd filiája Fekete Antal lelkész gondozása alatt. Az itthoni borzovai hívek az amerikába szakadt atyafiak támogatásával most új harangot öntettek a háborúba elvitt nagy harang helyett és gróf Tisza István emlékaragnak nevezték el. Felszentelése szept. 16-án ment végbe a környékbeli apró, de hűséges szatmári egyházak híveinek élénk érdeklődése és résztvéve mellett. A harang felhúzása előtt Török József kőmörői lelkész mondott buzgó imát, a haragnak a toronyban való elhelyezése után pedig Kósa Béla balmazújvárosi lelkész prédikált. Adja Isten, hogy a nagy magyar református egyházi vezető ember és államférfi emlékére öntött harang a szebb, jobb és boldogabb jövő hajnalhasadását hirdesse a nagy magyar éjszakában!...

Lelkészmeghívás. Kánya Gyula botpaládi lelkész nyugalombavonulásával megüresedett lelképásztori állásra a gyülekezet Szombathy Bertalan segédlelkészt hívta meg; ki a szatmári egyházmegegyében szolgálva eddig is minden megbecsülést kiérdemelt. Folyó évi szeptember hó 30-án megejtett szép választás sikerében mindenki nagy örömmel osztozott. Amilyen áldott a kezdet a gyülekezet és a meghívott lelkész szeretetteljes viszonyában, legyen olyan a folytatás is! Szíves szeretettel köszöntjük az új lelképásztort.

A szatmári református egyházmegegye ifjúsági vezetőképző-tanfolyamát, illetve ifjúsági vezetőképzőnapokat tart 19-én Szatmárköritőn, 23-án Méhteleken, 25-én Kőmörőben, 26-án Tiszacsécsén.

Az ifjúsági vezetőképző-napokon Doboss Károly konventi ifj. lelkész és Kovács Péter földműves ifj. titkár tartanak előadásokat. A vendéglátó gyülekezetek számára az ifj. titkárok bevonásával vallásos-estélyeket tartanak a helybeli és a tanfolyamon résztvevő ifjúság lehető közreműködésével.

GYÁSZROVAT

Birta István A tiszántúli ref. egyházkerület társadalma nagy megdöbbenéssel és őszinte részvétellel értesült arról a gyászestéről, hogy Birta István debreceni református gimnáziumi tanár, inspektor-professzor, a kollégiumi igazgatótanács jegyzője október 7-én meghalt. Az elhunyt nemes magyar egyéniségével, kiváló pedagógiai tudásával és szeretetmélto modorával általános tiszteletet érdemelt ki.

Birta István 1878-ban született Fehérgyarmaton. Tanulmányait a református gimnáziumban a Kollégiumban végezte, felsőbb tanulmányait az egyházkerület ösztöndíjasaként az Eötvös-kollégiumban végezte a budapesti egyetemen. Egyidejűleg a budapesti theológiának is hallgatója volt. Tanulmányai befejeztével a berlini és lipcei egyetemeken járt. Tanári működését Kiskunhalason kezdte és Szatmáron folytatta. A szatmári gimnázium erőszakos visszafejlesztése miatt kénytelen volt helyét elhagyni és ekkor választották meg Debrecenben 1928 szeptemberében a gimnáziumnak Révész Lajos nyugalombavonulásával megüresedett egyik göröglatin tanszékére, amely azelőtt Dóczi Imre tanszéke volt.

Itteni kiváló működésével az egyházi felettes hatóság meglegedését annyira kiérdemelte, hogy rövid időn belül megbízást kapott a nagy elfoglaltsággal, anyagi felelősséggel járó és nagy hozzáértést kívánó inspektor professzori állásra. Majd a nagy kitüntetésnek tekinthető kollégiumi igazgatótanács munkakörrel bízták meg, amelyeket éveken át nagy buzgósággal töltött be. Sőt, ezen a nyáron komoly jelöltként került a neve forgalomba az új alakban megszervezett kollégiumi igazgatói tisztségre. Tanácsosa volt a Mester-utcai egyházrésznek. Temetése október 10-én volt a debreceni Köztemetőben.

Dr. Herezegh Béla a hevesnagykunsági ref. egyházmegegye közszeretben és tiszteletben élt gondnoka, m. kir. kormányfőtanácsos, országgyűlési képviselő, az országos zsinatnak világi tagja stb. folyó hó 4-én Budapesten elhunyt. Temetése folyó hó 7-én volt Kisújszálláson az ottani templomban és sírkertben. Emlékezete áldott legyen!

PAPP KÁLMÁN Régi, kedves elbeszélésekben, amelyek ifjúkorunkban annyira a szívünkhöz nőttek, gyakran találkozzunk a világba induló ifjú alakjával. Édesanyja megtömi tarisznyáját útravalóval, megsimogatja két orcáját, megcsókolja homlokát és imára kulcsolt kézzel bocsátja el. — A gyermek szemében könny csillog — még vissza-visszatekint megsajgó szívvel —, de ajkán bizakodó mosoly s indul bátran, boldogan az ismeretlen életnek.

Ilyen mosolygó, boldog ifjúnak láttuk Papp Kálmánt akkor, amikor a debreceni Kollégiumban kenyeres pajtásunk volt. Lényén megérezte a szülei szerető kéz simogatását. Elméje, mint a szomjas korszó merített a tudomány forrásvizéből s a kötelesség teljesítésben kemény és következetes volt. Szerette a virágot, a zenét s az élet zúrvavaros hangjai dallá, harmóniává finomultak lelkében. A dolgok fonákságait sokszor vette humorának rostájára, hogy magát is, másokat is szórakoztasson. Sokszor úgy érezte mellette magát az ember, mintha vándor mellett ülne, aki letelepedett az útfelre, elgyönyörködik a táj szépségeiben s csak úgy a maga gyönyörűségére előszedegeti tarisznyájából a hazulról hozott drága kincseket: — azt az egyszerű, józan, bölcs észjárást, nemes kedélyt, szívbeli jóságot, igénytelen és önzetlen lelkületet, mely egy kicsiny tanítói lakás kincsházából került elő.

De nem változott meg akkor sem, amikor az élet küzdőterén megfeszített erővel munkálkodott a mándoki ekléziában. Hű pásztor és hű szolgatárs volt. Nagyrebecsültük azért a szerénységéért, amellyel közöttünk forgolódott; a kötelességtudásért, amellyel példát mutatott; az eszményekért való lelkesedésért, amellyel megszegyenítette a kicsinyhitűeket; a derűs kedélyért, amellyel feledtetni tudta a hivatás bajait. Nemcsak a házatáját tette virágoskertté, hanem a lélek virágait is ápolta s boldog volt, ha azokkal örömet szerezhetett. Ezért fájt a veszteség halála, mely összetörte a hangszert, mielőtt az élet himnuszát elzenghetné volna. De tudjuk, hogy Isten előtt nincs megtört dallam, félbeszakadt élet. — Ő kegyelme által egészen és teljesen látja azt, ami földi szemeink előtt részszertel való.

A hű pásztor és kedves jó barát emlékét kegyelettel őrizzük.

Kiss Lajos.

Krasznamihályfalvi Juhász Béla kántorjánosi ref. tanító, tartalékos huszárhadnagy áldásos életének 43. évében súlyos szenvedés után szeptember hó 18-án visszadta lelkét Teremtőjének. Földi maradványait szept. 20-án a debreceni Köztemetőben helyezték örök nyugalomra.

SÜTŐ KÁLMÁN a tiszalúci református egyház lelkésze, életének 64., tiszalúci lelkészi szolgálatának 8., összes lelkészi szolgálatának 40. évében, hosszas, példás türelemmel viselt szenvedés után folyó hó 7-én elhalt. Temetése 9-én délután volt a tiszalúci református templomból.

K Ü L Ö N F É L É K

A tiszántúli református egyházkerület 1934. évi november hó 20-án, kedden délelőtt 9 órakor Debrecenben, a Kollégium dísztermében tartja rendes közgyűlését.

Főbb tárgyak: Egyházmegyéről felterjesztett s felterjesztendő ügyek. Az egyházkerületi és kollégiumi bizottságok felterjesztései és jelentései. A közgyűlést megelőző napon, november 19-én, hétfőn délután 3 órakor esperesi értekezlet a Kollégium kistanácstermében.

November hó 20-án délután 3 órakor egyházkerületi bírósági ülés a Kollégium tanácstermében.

November 21-én a közgyűlés folytatása.

A közgyűlési tárgyak beadási határideje november hó 1. napja.

Ugyancsak november hó 1-ig terjesztendő fel az egyházmegyei képviselők névsora.

Az egyházkerületi bizottságok ülései. A tanügyi bizottság a Kollégium kistanácstermében november hó 6. napján, kedden délelőtt 9 órakor; a pénzügyi bizottság november hó 6. napján, kedden délután 3 órakor; a kollégiumi igazgatótanács november hó 7. napján, szerdán délelőtt 9 órakor; az egyházkerületi népiskolai tanügyi bizottság pedig november hó 8. napján, csütörtökön délelőtt 9 órakor tartja. üléseit.

A debreceni m. kir. Tisza István-Tudományegyetem 1934. évi október 9-én, kedden tartotta az egyetem Rektor Magnificusát és tanácsát beiktató s az 1934—35. tanévet megnyitó közgyűlést. A közgyűlést a református Nagytemplomban istentisztelet előzte meg, amely istentisztelet rendje a következő volt: 1. Kezddőének: „Jövel Szentlélek Úr Isten” (63. dicséret 1. verse). 2. Főének: „Az Isten a mi reménységünk” (XLVI. zsoltár 1. verse). 3. Igét hirdetett és imádkozott: Dr. Révész Imre, a református hittudományi kar ny. r. tanára. 4. Fichtner: XVIII. zsoltár. Énekelt a kollégiumi Kántus. 5. Záróének: Himnusz.

Az egyetemi közgyűlés délelőtt 1/2 12 órakor a központi épület díszudvarán volt, a következő renddel: 1. Himnusz. Énekelt a kollégiumi Kántus. 2. Dr. Varga Zsigmond, a ref. hittudományi kar ny. r. tanára, lelépő Rector beszámoló jelentése az elmúlt 1933—34. tanévről. 3. Dr. Tóth Lajos, a jog- és államtudományi kar ny. r. tanára, Rector Magnificus székfoglaló értekezése: „Magánjogi kodifikációk időszerűsége.” 4. Hiszekegy... Szabados B. Énekelt a kollégiumi Kántus. 5. Dr. Bacsó Jenő, a jog- és államtudományi kar ny. r. tanárának és e. i. dékánjának tanévnyitó beszéde. 6. Szózat. Énekelt a kollégiumi Kántus.

Az Országos Református Tanító Egyesület 1934 október 2-án Budapesten, a farsori templomban, Dr. Ravasz László püspök elnöke alatt tartotta negyvenéves fennállásának emlékére díszgyűlést s azt követőleg 10 órakor évi rendes közgyűlést.

A debreceni egyházmegye közgyűlését október 23-án tartja Debrecenben. Október 22-én délelőtt a tanügyi és belmissziói bizottságok üléseznek. Délután a szokásos előértekezlet megyen végbe. Október 23-án délután pedig az egyházmegyei bíróság ülésezik.

Dr. Antal Géza, a dunántúli egyházkerület püspöke, mint köztudomású, ez évben tölti be püspökségének 10. esztendejét. Ez alkalomból mi is tisztelettel üdvözljük a jubiláló főpapot, akinek áldásos tevékenységét mindenütt az építés nyomai mutatják. Az építkezésekhez maga is jelentékeny adománnyal járult. A főiskolánál a tanulmányi ifjúság érdekében tett alapítványai száma is rendkívül nagy, úgy, hogy tíz esztendő munkássága után nyugodtan tekinthet vissza a lefolyt kritikus esztendőkre, amelyek dacára is sikerült ennyit végeznie. Ha tekintjük az egyes intézmények megsegítését és a szegények számára juttatott adományait, előttünk áll az igazi keresztény ember képe, aki igyekszik életében megvalósítani az élő kereszténységet.

Dr. Magda Sándor csicséri lelképásztort, a szlovenszkói tiszáninneni egyházkerület püspökét a nagykaposi gyülekezet egyhangúlag meghívta lelképásztorául. Dr. Magda Sándor püspök új lelképásztori állását október 1-ével foglalta el.

Áprily Lajost, a kiváló költőt, budapesti Lónyai-utcai református főgimnáziumi tanárt, a Baár-Madas-leányintézet igazgatótanácsa az intézet igazgatójává választotta meg.

Evangelikus Zsinatot engedélyezett a Kormányzó úr november 10-ére. Negyven év változásait fogja törvénybeiktatni ennek a Zsinatnak a munkája.

Boeskaai fejedelem szobra az álmosdi esatatóren. Háromszázharminc esztendeje lesz október 15-én annak, hogy a hajdúvidéki Álmosd község alatt Boeskaai fejedelem hajdúserege megvívta első nagy felszabadító esatáját a császári sereg ellen. A református egyház, a 11. honvédezdred és a hat hajdúváros népe nagyobb jubileumi alapot hozott létre és pompás bronzszoborral örökíti meg az álmosdi esata emlékét. A szobrot Nagy Sándor János, debreceni Dóczy-intézeti tanárunk mintázta művészi készséggel. Az emlékmű leleplezése október 14-én országos ünnepség keretében történt meg. Ünnepi prédikációt dr. Baltazár Dezső püspök

mondott. Az alkalmi költemény megírására Baja Mihály lelképásztort, a Petőfi Társaság tagját kérték fel, aki ünnepi ódáját a templomban mondta el.

Gyülekezeti otthont épít a debreceni Péterfiak-utcai egyházrészt s az építkezés rövidesen be is fejeződik már. A gyülekezeti otthont, melyben három helyiség van: egy 21 méter hosszú előadóterem s két kisebb terem bibliakörök és missziói munkák részére, a reformáció emlék-ünnepén október 31-én avatják fel.

A debreceni Homokkerti Református Olvasóegylet harminceves fennállásának jubileumát ülte szeptember 23-án. Az ünnepi istentiszteletet Dr. Baltazár Dezső püspök tartotta, akit az ezután következő diszközgyűlés keretében a kör elnöke, Törös Károly igazgató-tanító és Dr. Erdős József, az egyházrészt gondnoka üdvözölték. A püspök örömeinek adott kifejezést, hogy az olvasókör mindig szívén viselte a kertség egyházrészi munkáját és a jelenlevő dr. Juhász Nagy Sándor egyházi főjegyzőre hivatkozással jelentette ki, hogy a kertség lakosainak buzgó munkája nemcsak a templom megépítésével fog betetőzést nyerni.

Lelkészi konferencia Nagyváradon. Folyó évi szeptember 11., 12. és 13. napjain Sulyok István püspök elnöklése alatt mintegy 100 református lelkész tartotta tudományos konferenciáját Nagyváradon, a Kolozsvárról meghívott theologiai professzorok vezetése mellett. Minden tekintetben szerencsés gondolat és üdvösséges alkalom volt a konferencia megrendezése, mely felbecsülhetetlen lelki értékekkel gazdagította a résztvevő tudományt szomjazó lelkészek seregét.

Református tanítóképző az elszakított Felvidéken. A felvidéki reformátusok konventje legutóbbi közgyűlésén kimondotta a református tanítóképzőintézet felállításának a szükségességét. A református tanítóképző, amennyiben a szükséges anyagi eszközök előteremtődnek, 1935 szeptember hó 1-én nyílik meg Komáromban.

Terjed a protestáns külmiszió. A csaknem teljesen róm. kath. vallású Portugáliában protestáns külmisziói szövetség alakult.

Magyar református lelkész Párizsban. Református Egyetemes Konventünk a franciaországi református magyar véreink lelkigondozásával megbízta Kulifai Imre lelkészt, missziói lelképásztort minőségben. Egyetemes Konventünket dr. Benedek Zsolt képviselte a párizsi magyar református egyház új lelképásztorának ünnepélyes beiktatásán. — Dr. Benedek Zsolt meglátogatta a roubaui magyar református gyülekezetet is, melynek Dóczi Antal a pásztor. A bányamunkásokból álló gyülekezet szeretetvendégséget rendezett látogatója tiszteletére.

Új Missziói Füzetek. A Református Külmisziói Szövetség e jólbevált füzet-sorozatában a közelmúltban megint három füzet látott napvilágot. Draskóczy László *A rézbőrűek atyjá* címen megírta Zeisberger Dávid indián-misszionáriusnak az életrajzát. Olajos László erdélyi lelkész lefordította F. D. Walker angol lelkész *Afrika Illése* címen, melyben Harris Wade Vilmosnak, Afrika nemrég meghalt néger apostolának megkapó és csodálatos életét és munkáját írja le. Böszörményi Jenő *A falu tanítót választ* című füzet a falu életéből ad értekes és tanulságos képet. A Missziói Füzetek havonta kétszer jelennek meg, előfizetési ára egy évre 2 pengő. Számonként 10 fillér. Megrendelhető a Református Külmisziói Szövetségnél. Budapest, IX., Ráday-u. 15., II. 27.

A „Kis Hajnál” külmisziói gyereknap szeptembertől kezdve havonta jelenik meg. Az előfizetési ára évi 60 fillér. Kérjen a Külmisziói Szövetségtől mutatványszámot. (IX., Ráday-u. 15., II. 27.)

Döbrössy Lajos török misszionáriusunk még november 16-ig itthon tartózkodik és meghívásra szívesen megy gyülekezetekhez előadást tartani. Megkeresések a Református Külmisziói Szövetség címére küldendők. (IX., Ráday-u. 15., II. 27.)

Lapunk olvasóit és előfizetőit szeretettel kérjük, hogy hátralékaikat rendezzék, mert mi is csak ebben az esetben tudunk eleget tenni a nyomdával szemben fennálló kötelezettségeinknek. Akinek hátraléka van, küldje be tartozását a 43,916. számú csekkalapon.

A Magyar Református Külmisziói Szövetség új címe: Budapest, IX., Ráday-u. 15., II. em. 27.

A Brit és Külföldi Bibliatársulat 130. közgyűlése májusban volt Londonban. A Társulat fennállása óta 435 millió Bibliát nyomtatott ki 24 millió font költséggel. Az elmúlt évben 678 nyelven 10.933,203 darab Bibliát hoztak forgá-

lomba. Az elmúlt évben 315,733 darabbal több Biblia került forgalomba, mint az előző esztendőben. Európában kevesebb volt a forgalom 104,000-rel, Magyarországon 5400 példánnyal több, de India, Ceylon, Japán, Perzsia és az afrikai országok lakossága többet érdeklődött a szent könyv iránt, mint a múlt évben. Felbecsülhetetlen ennek a Társulatnak a munkája, amikor a Biblia hozzá közel minden néphez a teremtő, fenntartó, gondviselő és megváltó Istent. A Biblia munkája az örökkévalóság számára hoz gyümölcsöt Isten dicsőségére és az egész emberiség üdvére.

Amerikában tanult magyar református lelkészek találkozója volt a Református Ünnepi Héttel kapcsolatban. Az egybegyűltek szeretetteljesen emlékeztek meg az őket annakidején befogadó amerikai egyetemekről és elhatározták, hogy a jövő nemzedék érdekében az amerikaiakkal szoros kapcsolatot létesítenek s a baráti társaság elnökéül Dr. Vasady Béla debreceni egyetemi professzort, titkárául Szabó István budapesti vallásnővér választották meg.

Házassági megegyezések (reverzálisok). Napjainkban mind gyakrabban szöbakerül a reverzálisok kérdése. Panaszok hangzanak el, ami érthető is, hiszen azok a vallásfelekezetek, amelyek a reverzálisok folytán veszteséget szenvednek, féltik híveiket és pozíciójukat. A kérdés teljes és helyes megvilágítása céljából az alábbiakban ismertetjük azokat a statisztikai adatokat, amelyek a Statisztikai Tudósítói újtján rendelkezésünkre állanak, mégpedig a három legnépesebb és legjelentékenyebb egyházzól: a római katolikusokról, reformátusokról és az ágostai hitv. evangélikusokról. Ezek hívei között történik ugyanis a legtöbb vegyes-házasság.

A statisztikai adatok szerint is kétségtelen, hogy a vegyes-házasságoknak a vallásfelekezetek mindig erősebbé váló keveredése folytán állandóan fokozódó jelentősége van. A megegyezések pedig szintén állandóan szaporodnak. A régi történelmi Magyarországon 1877-ben még csak 8865 vegyes-vallású házasságkötés történt; az összes házasságkötéseknek 7.1%-a. Mind a két szám szinte szabályszerűen növekedett, úgyhogy az utolsó békeévben, 1913-ban már 24,023 volt a vegyes-házasságok száma, ami az összes házasságkötéseknek 14.0%-át tette. A háború alatt az abszolút számban természetesen csökkenés állott be, az arányszám azonban még jobban felugrott, úgyhogy pl. 1915-ben 22.8% volt a vegyes-házasság. 1918-ban, tehát az utolsó évben, amelyről még egész Magyarország adatai megvannak, 22,172 vegyes-házasságkötés történt, ami akkor 17.5%-ot jelentett.

A háború óta a megcsontított területen is észlelhetjük a vegyes-házasságkötések arányának folytonos növekvését. 1933-ban 15,622 vegyes-házasságkötés volt; az összes házasságkötéseknek 21.4%-a. Maguk az egyházpólitikai törvények a köztudattal ellentétben csak kis mértékben növelték a vegyes-házasságkötések számát, mert hiszen 1894-ben 9.2% volt a vegyes-házasságok aránya, 1896-ban pedig, amikor e törvények már hatályban voltak, 11.3%, az emelkedés tehát 2.1%. Az 1896-os arány 10 évig úgyszólván változatlan maradt, csak azután kezdett emelkedni gyorsabb tempóban.

A megegyezések arra irányulnak, hogy a születendő mindkét nemű gyermekek az egyik házastól vallásában nevelkedjenek. Ezek a megegyezések eleinte nagyon szörnyösök voltak, a vegyes-házasságra lépő házastól legnagyobb része nem élt ezzel a jogával. 1896-ban, a polgári házasság első teljes évében a vegyes-házasságoknak még csak 25%-ában létesült megegyezés. Ez az arányszám a történelmi Magyarországon folytonosan nőtt, úgyhogy az utolsó békeévben már a vegyes házasságoknak 29.1%-ában, 7152 esetben létesült megegyezés. Ha pedig a latin és görög-szertartású katolikusok között kötött és egyházi szempontból nem is vegyes házasságokat leszámítjuk, a megegyezések aránya már 33.2%. A mai területen úgy a vegyes-házasságok aránya, mint a megegyezéseké is jóval nagyobb, mint a történelmi területen és 1919 óta is folytonosan növekszik. 1933-ban már 6974 esetben, a vegyes-házasságok 44.6%-ában létesült megegyezés. Ha pedig a kétféle szertartású katolikusok házasságát leszámítjuk, az esetek 48.6%-a, tehát majdnem minden második házasságkötés megegyezéses.

Fontos most már annak a kiderítése, hogy ezek a megegyezések milyen irányban történnek. Majdnem állandó arány mutatkozik abban a tekintetben, hogy a megegyezések 60%-a történik az anya és csak 40%-a az apa vallása javára. Hogy ezt a különbséget érzékeltessük, a fentebb említett három vallásfelekezetről külön állítottuk össze az

adatokat aszerint, hogy a völegény vagy a menyasszony tartozott-e az illető vallásokhoz.

Az erre vonatkozó adatokból a következő érdekes tanulságok vonhatók le: A római katolikusok és reformátusok között kötött házasságok száma majdnem folytonosan növekszik. Évenként több mint 8000 ilyen házasságot kötnek a mai területen, holott 1896-ban, a régi Nagy-Magyarországon csak 4700 ilyen vegyesházasságkötés történt. Állandóan jóval több azoknak az eseteknek a száma, amikor a menyasszony róm. katolikus, vagyis református férfi sokkal inkább vesz el római katolikus nőt, mint megfordítva. A megegyezések aránya mindkét kombinációban majdnem következetesen növekszik. Róm. katolikus völegények esetében a megegyezések aránya az első évtizedben 23,5% volt, a legújabb adatok szerint (1931—1933) már 52,2%. A református völegények esetében a legregibb arányszám csak 33,0%, ma már 55,8%. Megegyezés is tehát sürűbben létesül akkor, ha a menyasszony katolikus. *A megegyezések eleinte sokkal inkább kedveztek a katolikusoknak, mint manapság. Az első öt évben még a megegyezéseknek 66,1 (róm. kath. völegény), illetőleg 69,5%-a (református völegény) szólt a róm. kath. fél javára. Ma már ez az arányszám az előbbi esetben csak 40,6%, az utóbbi esetben 62,9%. Ha a menyasszony református, a megegyezések túlnyomórésze a református vallás javára szolgál. Ez így van 1911 óta majdnem állandóan. Ellenben nagy nyereségük van a katolikusoknak a katolikus menyasszony esetében s minthogy ilyen vegyesházasság több van és ezekben gyakoribb is a megegyezés, ez dönti el a katolikusok nyereségét, ami azonban fokozatosan összehúgódik.*

Az első kombinációban (róm. kath. völegény) 1896—1900-ban még 468 volt a katolikusok nyeresége, 1926—1930-ban már 1113,5 volt a vesztesége. A második változatban (református völegény) a legregibb adat 872 katolikus nyereségről számol be, harminc év múlva, szintén öt év alatt 1332,5 a katolikusok nyeresége. Itt tehát növekedés mutatkozik, de ha a két megfelelő számot összeadjuk, kiderül, hogy *harminc év alatt a katolikusok nyeresége (ötéves csoportokat állítva szembe) 1340-ről 219-re csökkent.*

Összefoglalva a 38 évet, a katolikusok vesztesége a megegyezések folytán az egész időszak alatt, mióta a polgári házasság életbelépett, az első kombinációban (róm. kath. völegény) 2536, nyeresége viszont a másik kombinációban (református völegény) 9531, végeredmény tehát a katolikusok javára 6995. Ugyanennyi viszont a reformátusok vesztesége. De míg Nagy-Magyarországon ez a veszteség (s fordítva a katolikusoknak nyereség) 1918-ig 5694,5-re rugott, addig a mai területen 1919-től 1933-ig csak 1300,5. *A fejlődés iránya tehát újabban a reformátusoknak kedvez: ma már veszteségük megegyezések révén a katolikusokkal szemben alig haladja meg évenként a százat.*

Helyszüke miatt nem közölhetjük a római katolikusok és ág. hitv. evangélikusok között kötött házasságok és az ezeknél előfordult megegyezések adatait megfelelő terjedelemben. Csak a tanulságokat vonjuk le belőlük.

Az evangélikusok tényleges vesztesége a reverzálisok folytán aránylag jóval nagyobb, mint a reformátusoké, de az is kétségtelen, hogy ez a veszteség az utolsó időkben enyhült. A háború előtt u. i. ötvenként az ezret is meghaladta az evangélikusok vesztesége a megegyezések folytán, míg az utolsó évtizedben már az 500-at sem érte el.

Most vessünk egy pillantást a két nagy protestáns felekezet egymásközi házasságaira és az ezeknél létrejött megegyezések alakulásaira. Ilyen házasság természetesen jóval kevesebb van, mint akár katolikus-református, akár katolikus-evangélikus házasságkötés. Az utolsó 38 év alatt 21,031 esetben vett el református völegény evangélikus menyasszonyt és viszont ágostai evangélikus völegény 19,903 esetben kötött házasságot református menyasszonnal. Az utóbbi eset majdnem állandóan ritkább, mint az előbbi. A megegyezések tekintetében a helyzet az, hogy a protestáns vegyesházasságoknál sokkal kevesebb esetben történik megegyezés, mint a katolikus-protestáns házasságoknál. Eleinte még 10%-ot sem tett a megegyezések aránya; ez ma már itt is 23% körül van. Érdekes, hogy ezeknél a protestáns vegyesházasságoknál a megegyezés gyakrabban szól az apa, mint az anya javára. A református fél azonban mindig sokkal erősebb. Ha a völegény református, akkor a megegyezés nagy általánosságban (38 év átlagát véve) 70%-ban szól a református fél és csak 30%-ban az evangélikus fél javára. Eleinte a reformátusok javára szolgáló megegyezések még 86% körül mozogtak, ez újabban

lelent 62%-ra. Ellenben az evangélikus völegények esetében eleinte csak 36% szólt a református fél javára, ez az arányszám azonban fokozatosan felemelkedett 63%-ra. Végeredményben az evangélikusok mind a két vonatkozásban veszteséggel zárják a mérlegüket, úgyhogy a 38 év alatt az első esetben (református völegény) 644,5 esetben (evangélikus völegény) 201,5, összesen tehát 846 veszteségük volt a reformátusokkal szemben. S míg a katolikus-protestáns házasságok esetében a protestánsok vesztesége fokozatosan enyhül, a protestáns vegyesházasságoknál azt látjuk, hogy az evangélikusok fokozatosan tért vesztenek a reformátusokkal szemben. Az a kiegyenlítődési folyamat tehát, amely a katolikus-protestáns házasságoknál lassankint mutatkozik, egyáltalán nem látszik a protestánsok közötti házasságoknál, amennyiben a reformátusoknak mindig nagyobb és nagyobb a nyeresége az evangélikusoknál. Az igazság kedvéért meg kell állapítani, hogy a megegyezések folytán legtöbb panaszra az evangélikusoknak van okuk, de ezt a veszteséget nem a református egyház okozza, ellenben újabban nagyobb mértékben, mint régebben, a katolikusok törekvésével szemben fordítva áll a helyzet.

A „Bodrogkeresztúri Konvent“ kétszázéves jubileuma.

A Református Ünnepi Hét záróaktusú nagyszabású ünnepély volt annak emlékeztetőre, hogy éppen most kétszáz éve, 1734 őszén, ebben a kedves tokajhegyaljai községben „az új magyar református élet Betlehemében“ a Tiszavidék kálvinista földesurái egybegyűlvén, felajánlották erejüket az egyházkormányzatban való tényleges részvételre. A nevezetes jubilmura Baranyától Zempléni és Veszprémtől a Nyírségig mindenünne jöttek ünnepi hangulatú részvevők. Eljött Dr. Baltazár Dezső püspök is, ott volt Farkas István püspök, Farkasfalvi Farkas Géza egyházker. főgondnok, orsz. képviselő, továbbá Dr. Benkő Ferenc ny. államtitkár, Janka Károly, a sárospataki főiskola lelkesi gondnoka, Dr. Enyedy Andor tiszáninneni lelkesi főjegyző, Dr. Lázár Miklós országgyűlési képviselő, Varga Sándor, Görömbei Péter, Bartha László, Kiss Ernő eseperek. stb.

Ott voltak a kétszáz esztendő előtti alkotmány-fundáló nemes kúrátorok ivadéka is: a Máriaassvak, a Bernáthok, a Zsóryak, a Metznerok, a Farkasfalvi Farkasok, az Olchváryak, a Bónisok, a Patayak, az Asztalosok és a többiek.

Az ünnepi istentiszteleten Dr. Kováts J. István thöl. professzor, dunamelléki lelkesi főjegyző olvasott Bibliát és imádkozott. Farkas István tiszáninneni püspök pedig Pál apostol zsidókhöz intézett levele X. részének 21—25. verse alapján prédikált, méltatva a református egyháztörténelem két évszázad előtt történt nagy eseményét s hangoztatva, hogy a református egyház és vallás a remény közössége, végül pedig a polgári elemnek az egyházban való kötelességeiről szólt.

Istentisztelet után Dr. Enyedy Andor egyházkerületi lelkesi főjegyző imájával kezdődött az Országos Gondnoki Értekezlet. Farkasfalvi Farkas Géza tiszáninneni főgondnok megnyitójában idézte azokat a súlyos gondokat, amelyek az őseket elhatározásukra megihlették, a szelsőségektől óvta református testvéreit, majd így folytatta:

A katolikusok új akciójuk gerincévé éppen a Bodrogkeresztúri Konvent felismeréseit tették, még a papok számát is meghaladó mértékben kapcsolva be a világi elemet az egyházi életbe: a reformátusok nem fognak lemaradni a versenyben.

Görömbei Péter nagykálói lelkes, egyházker. tanácsbíró: „A bodrogkeresztúri értekezlet egyházjogi jelentőségéről“, Dr. Joó Gyula kecskeméti jogakadémiai dékán-tanár a világiak szerepéről a magyar református életben tartottak előadást. A jubileumi gyűlést Dr. Baltazár Dezső püspök-elnök zárta be áldással és az Apostoli Hitvallás elmondásával.

Ez alkalommal leplezték le a bodrogkeresztúri templom falába illesztett *márványtáblát*, a híres konvent emlékeztetőre s itt Kiss Ernő esepes imája után Dr. Baltazár Dezső püspök az evangéliumi szabadság bajnokait ünnepelte a kétszázéves-előtti alapvető elődökben.

Dr. Baltazár Dezső püspök innen még átment Tokajba, hogy megtekintse az ottani szüreti hetet, ahol Dr. Lázár Miklós országgyűlési képviselő fogadta s a püspök válaszában arról beszélt, hogy a *Tokaj* név a nagyvilágban szinte többször hangzott el, mint az a szó, hogy *magyar*, tehát a Hegyalja megmentése és klasszikus szőlőkultúrájának felerősítése nemcsak egy vidéknek áll érdekében, hanem egyetemes magyar nemzeti cél. „Birkózás a lehetetlennel, amit

Lázár Miklós végez", akit minden csalódással szemben is kitartásra lelkesít.

A bodrogkeresztúri társaság délután kirándult a *sáros-pataki főiskolának Szegi községben levő szőlőjébe*.

A kétszázados ünnepet megelőző napon Farkas István püspök egyébként *hivatalos egyházlátogatást* is végzett Bodrogkeresztúron, a keresztúri dalosok pedig szerenádokat adtak Dr. Baltazár Dezső püspök tiszteletére.

A francia reformátusok 1935-ben nagyszabású ünnepélyt rendeznek abból az alkalomból, hogy Kálvin 1535 augusztusában írta meg *Institutiója* előszavát, melyben e főművét I. Ferenc francia királynak ajánlotta. Ebből az alkalomból a világ legnagyobb könyvtára, a párizsi Nemzeti Könyvtár március közepétől április közepéig kiállítását rendez Kálvin és a francia reformáció címen. A Nemzeti Könyvtár és munkájában teljes erővel támogatja a Francia Protestáns Történelmi Társulat, melynek múzeuma és könyvtára egyike a hasoncélú gyűjtemények legteljesebbikének. — A kiállításon kívül kongresszus is lesz, melyen francia és külföldi tudósok és írók fognak előadást tartani Kálvinnól, a kálvini irányú reformációról.

Ha hirdetőinknél vásárol, szíveskedjék a lapunkban megjelent hirdetésre hivatkozni.

HIVATALOS ÉRTESÍTÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3044—1934. szám.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű esperes urakhoz s a közép- és középfokú tanintézetek tekintetes igazgatóságaihoz.

A Magyar Cserkészszövetség kiadásában megjelenő „Magyar Cserkész” c. ifjúsági lap XVI. évfolyamába lép. A Magyar Cserkészszövetség munkaprogramjában ez évben a cserkészek fokozott szellemi és lelkipépzését tűzte maga elé, éppen ezért sajtóját átorganizálta, amennyiben kisebb kerületi és csapatlapokat megszüntetve és a „Magyar Cserkész”-be olvasztva, egy nagy általános ifjúsági lapot indít. A lap kéthetenként jelenik meg 32 belső és 4 boríték oldallal, sok képpel, irodalmi, történelmi novellákkal, gyakorlati dolgokkal. A lap előfizetési ára egy évre 2 P, vagyis egy szám mindössze 10 fillérbe kerül. A lap nem cserkész szaklap, hanem a cserkész gondolat jegyében az egész magyar ifjúság részére szól.

A lapot valamennyi elemi, polgári, közép- és középfokú iskolák tanári és ifjúsági könyvtára részére 2—2 példányban előfizetésre ajánlom.

Debrecen, 1934 szeptember 18.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3079—1934. szám.

KÖRLEVÉL

a kebelbeli református fiú- és leányközépiszkolák igazgatóságaihoz.

Felhívom a tekintetes igazgatóság és tanári testület figyelmét Gyökössi Endre költő két műve, ú. m.: a „Hiszek” című jubileumi verseskötetére és az „Ezüstfurulya” gyermekvers-gyűjteményre. Gyökössi Endre, a Petőfi Társaság tagja, igen kiváló lírikus, kinek költészetét református világ nézettel, pompás magyar nyelv és finom ízlésű tárgykör jellemzi, ezért megérdemli a legmelegebb pártolást. Utasítom az igazgatóságot, hogy a fenti két művet a tanári és az ifjúsági könyvtár számára vegye meg. A két kötet ára 6 P, ha azt előzetesen a szerző címére (Gyökössi Endre MÁV főtanácsos, Budapest, VI., Andrásy-út 73. sz.) beküldik. A bolti ára a két kötetnek 11-40 P.

Debrecen, 1934 október 8.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3097—1934. szám.

KÖRLEVÉL

Felhívom a nagytiszteletű esperes és lelkész urak figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr kiadásában megjelenő „Hivatalos Közlöny” folyó hó 15-én megjelent 18. számában közzétett alábbi rendeletére:

78,000—1934. VII. a. Az olcsóbb változatú (kiadású) elemi népiskolai tankönyvek használatbavétele.

Debrecen, 1934 szeptember 19.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3220—1934. szám.

KÖRLEVÉL

Felhívom a kebelbeli esperes, lelkész, tanár és tanító urak szíves figyelmét Hercsuth Kálmán, Békés vármegye kir. tanfelügyelőjének „A gyermeknevelés időszéri kérdései” címmel most megjelent munkájára s annak beszerzését melegen ajánlom.

Ezt a munkát nemcsak a lelkész, tanár és tanító urak, hanem az intelligens szülők is haszonnal olvashatják és alkalmas arra, hogy az olvasók lelkében vallásunk tanításainak igazságait megerősítse.

A könyv a szerzőnek saját kiadásában jelent meg. Ára példányonként egyháznak, iskolának, lelkész, tanár és tanító uraknak 5 P. Megrendelések közvetlenül a szerzőhöz Gyulára küldendők.

Debrecen, 1934 szeptember 29.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3243—1934. szám.

KÖRLEVÉL

a kebelbeli egyházközégek presbiteriumaihoz.

Magyarország főméltóságú Kormányzója a következő legfelsőbb kéziratot méltóztatott a m. kir. Miniszterelnök úrhoz intézni:

„Kedves vitéz Gömbös! A jövő évben lesz kétszáz éve annak, hogy távol hazájától, idegen földön, örökre behunyta szemeit II. Rákóczi Ferenc fejedelem.

Szívbéli óhajtam, hogy dicső emléke a parlament előtti térség déli oldalán lovas ércszoborral örökíttessék meg. Hirdesse ott a szobor örök időkre a magyar nemzet soha el nem múló háláját és tiszteletét II. Rákóczi Ferenc nagy történelmi alakja iránt, aki Magyarország függetlensége és ősi alkotmányának szabadsága érdekében vívott harcában s küzdelmeiben az önzetlen hazaszeretnek és a pártatlan áldozatkészégnek oly nemes példáját adta.

Megbízom tehát, hogy a szobor létesítésére az összes intézkedéseket megtegye.

Kelt Budapesten, 1934. évi augusztus hó 20. napján.

Horthy sk.,
vitéz Gömbös Gyula sk.”

A létesítendő szobor költségei 150,000 pengőt tennének ki. A költségek előteremtése céljából a m. kir. Miniszterelnök úr egyrészt az országgyűlés két háza elé azon javaslattal járul, hogy a képviselőház és felsőház 25,000—25,000 pengőt szavazzon meg, másrészt a még fennmaradó összeg erejéig országos gyűjtés keretében fordult a nemzet áldozatkészégéhez, midőn a folyó évi augusztus hó 19-én megjelent napilapokban felhívást intézett a magyar társadalomhoz a szobor céljaira való adakozás iránt.

A vallás- és közoktatásügyi Miniszter úrnak folyó 6871—1934. szám alatt hozzám intézett átirata folytán felkérem a presbiteriumot, hogy a nemes cél és az ezt szolgáló gyűjtés

sikere érdekében, amely az ország minden egyes polgárának együttérzésével és közakarátával találkozik, saját hatáskörében minden lehető megtenni és ezáltal egy méltó emlékmű létesítését elősegíteni szíveskedjék.

A gyűjtési eljárás végrehajtását illetőleg jelzem, hogy a befolyó összegeket minden lelkészi hivatal *közvetlenül* fizeti be a „Rákóczi-szoboralap” címen nyitott 5730. sz. postatakarékpénztári csekk számla javára, ennek megtörténtét pedig, a gyűjtés eredményének közlésével, hozzám jelenti.

Felhívom a presbiteriumot, hogy a gyűjtés sikere érdekében szükséges további intézkedéseket saját hatáskörében sürgősen tegye meg s a fentebb jelzett módon a befolyt összeget illetékes helyre küldje be s a beküldött összegnek számszerű közlése mellett tegyen hozzám jelentést.

Debrecen, 1934 október 9.

Atyafiságos szeretettel:

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3244—1934. szám.

KÖRLEVÉL.

Magyarország főméltóságú Kormányzója a Miniszterelnök úrhoz intézett legfelsőbb kéziratában azon óhajlásának adott kifejezést, hogy II. Rákóczi Ferenc fejedelem emléke abból az alkalomból, hogy jövő évben lesz 200 éves fordulója a fejedelem halálának, a parlament előtti térség déli oldalán lovas érezszozzorral örökíttessék meg.

A legfelsőbb kéziratban foglalt magas óhajlásnak megfelelően és a Miniszterelnök úr felkérésére a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr elrendelte, hogy a középiskolák tanári testületei körében II. Rákóczi Ferenc fejedelem emlékének megörökítését célzó emlékmű létesítésének céljaira gyűjtés rendeztessék.

A gyűjtés során befolyó összegek közvetlenül fizetendők be a „Rákóczi-szoboralap” címen nyitott 5730. sz. postatakarékpénztári csekk számla javára, ennek megtörténtét pedig a gyűjtés eredményének közlésével hivatalomhoz jelentendő.

Debrecen, 1934 október 6.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3284—1934. szám.

KÖRLEVÉL.

Felhívom a kebelbéli közép- és középfokú tanintézetek tekintetes igazgatóságainak figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr kiadásában megjelenő „Hivatalos Közlöny” folyó hó 1-én megjelent 19. számában a közép- és középfokú iskolákban a vívásoktatás szabályozása tárgyában közzétett 81,000—1934. VII. a. sz. V. K. M. rendeletre.

Debrecen, 1934 október 6.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3313—1934. szám.

KÖRLEVÉL.

a nagytiszteletű esperes és lelkész urakhoz.

Tudomásulvétel és az érdekeltek tájékoztatása végett közlöm, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr 60,504—1934. VI. ü. o. szám alatt a fiatalok tanítók leventekötelezettsége tárgyában az illetékes iskolai felügyelő hatóságokhoz és az Országos Testnevelési Tanácshoz az alábbi rendeletet intézte:

„Hivatali elődöm az 1932. évi április hó 14-én 38,248—1932. VI. sz. alatt kiadott rendeletében hozzájárult az

Országos Testnevelési Tanácsnak ahhoz az intézkedéséhez, hogy a leventeköteleles korban levő népiskolai tanítók, mint segédoktatók, vagy esetleg mint oktatók tegyenek eleget leventekötelezettségüknek.

Tudomásomra jutott azonban az, hogy ezt az intézkedést egyes alárendelt hatóságok nem hajtották végre úgy, amint azt a tanítói tekintély megóvásának érdeke megkívánta volna.

Elrendelem ezért, hogy elemi népiskolai tanítók — amennyiben még leventeköteleles korban vannak — ennek a kötelezettségüknek a jövőben csak mint segédoktatók, illetőleg mint oktatók tegyenek eleget.

Önként értendőik, hogy ezek a tanítók segédoktatói, illetőleg oktatói működésükért díjazásban nem részesülnek.

Felhívom Cimedet, ügyeljen a hatásköri területén arra, hogy ez a rendelet pontosan végrehajtsák.”

Debrecen, 1934 október 6.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

3330—1934. szám.

KÖRLEVÉL.

a kebelbéli nagytiszteletű iskolaszéki elnök urakhoz.

Az Országos Állatvédő Egyesület (Budapest, IX., Ernő-utca 11—13.) azzal a kérelemmel fordult hozzám, hogy 1935. évi Gyermeknaptárukat a szegény gyermekek és családok számára megrendelésre és az összes iskoláknak megvételre ajánljam.

Erkölcsmesítő, vallásos és hazafias kiadványukat évről-évre ajánlásra méltolja a vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr is.

Olesó áránál fogva kiválóan alkalmas arra, hogy kultúr- vagy jótékonyegyesületek és iskolák által rendezett karácsonyi ünnepélyek alkalmával, a karácsonyfa alá helyezve, megajándékozandó gyermekek közt kiosztassák.

Amikor az iskolaszéki elnök urak szíves figyelmét erre felhívom, egyúttal kérem, hogy az Egyesületnek a Gyermeknaptár hátsó fedőlapján vázolt iskolai működését is pártfogásba venni szíveskedjenek.

Debrecen, 1934 október 9.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNYEK.

Kántorjánosi református presbiterium az elhalálozás folytán megüresedett III. számú férfitanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetése az egyháztól 10%, természetbeni lakás kerttel és 1 öl tűzifa beszállítva. A többi államsegély. Kötelessége a reabizott osztály vagy osztályok tanítása, orgonista-kántor és lelkész helyettesítése templomban és temetésen díjtalanul, dalárdavezetés, belmissziói munkákban segédkezés. Határidő: október 22. Megválasztott elődjének beruházási költséggel tartozik. Pályázatok Református lelkészi hivatalnak, Kántorjánosi, küldendők. Személyes megjelenés nem szükséges.

Kishódos református egyháza pályázatot hirdet helyettes kántortanítói állásra a folyó tanévre, esetleg, míg a rendes tanító katonai szolgálatot teljesít. Fizetés: államsegélyes. Pályázatok november hatodikáig Református lelkészi hivatal, Kishódos (Szatmár vármegye) címre küldendők.

Tiszaszöllős református egyháza pályázatot hirdet egy tanítónői állásra. Fizetés: természetbeni lakás kerttel; 3½ katasztrális hold föld haszonélvezete (minden terhet tanítónő viseli); 73% helyi hozzájárulás (ez a községtől); többi államsegély; leányismétlősök oktatásáért törvényszerű díj. Kötelesség: a reabizott mindennapi iskolások és a leányismétlősök tanítása; az egész iskolában nőikézmunka-tanítás tantervszerű heti óraszámában; leányegylet szervezése és vezetése; nöegyleti és minden belmissziói, egyháztársadalmi munkában állandó részvétel. Választás megerősítés után jogerős. Kellően felszerelt kérvények,

válaszbélyeggel, meghirdetéstől számított 21 nap alatt a tiszaszőlősi Református lelkészi hivatalhoz küldendő.

Nyírbogát református egyháza kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetés: 1. 300 aranykorona kántori, 300 aranykorona tanítói fizetés. 2. 19 kat. hold 169 □-öl föld haszonélvezete. 3. 32 q rozs, 6 q búza. (Föld, termény 51 értékegységben értékelve.) Földek adóját az egyház viseli, de az adók megszűnése esetén a tanító kárpótlási igényt nem támaszthat. 4. Ismétlőiskolai díj évi 95-20 P. 5. Temetésekért a megállapított stóla. 6. Háromszobás lakás, kert természetben. 7. Államsegély szolgálati idő szerint. Körülbelül 125 pengő megváltás fizetendő, melyből az egyház kedvezőbb körülmények között 90 pengő értéket magához vált. 8. Körülbelül 20 drb gyümölcsfára előddel megegyezés terhel. Köteleességek: 1. Az orgonista-énekvezérei teendők teljesítése az istentiszteletknél és temetéseknel. 2. Jelenben az V—VI. vegyes osztályok, illetve az iskolaszék által rábizott osztályok tanítása, erkölcsi nevelése. 3. Lelkész és tanítótársak helyettesítése. 4. Az énekkar vezetése. 5. Belmissziói munkában részvétel. A szabályszerűen felszerelt kérvények e hirdetés megjelenésétől számított 8 nap alatt adandók be a lelkészi hivatalhoz. Az álláson helyettes működik. Kántori próba meghívás szerint saját költségén.

TARTALOM:

Dr. Baltazár Dezső: Prédikáció az álmosdi esata emlékművének leleplezésekor.
 Kósa Béla: Református Ünnepi Hét Budapesten. Egyházzenei ünnep.
 Az Országos Református Szeretetszövetség közgyűlése. Örökbefogadók: Jelentkezettek!
 Tudomány és irodalom.
 Hírek az egyházmegyékből.
 Gyászrovat.
 Különlélek.
 Hivatalos értesítések, Pályázatok.
 Tartalom.
 Hirdetések.

GÁLL diákcipői
 tartósak és olcsók!
DEBRECEN, Kálvin-tér 3.
 Keresztyén cég.

Legelegánsabb ruhákat
 készít minden idényre,
 hozott szövetekből is,
SZABÓ LÁSZLÓ szabómester
DEBRECEN, PIA S-UTCA 42. PANNÓNIA-UDVAR.
 (Ezelőtt Széchenyi-utca 1. sz.)
 Ízléses szabás! Kitűnő munka! Pontos kiszolgálás!

Ruha-, télikabát- és felöltőszövetekben
 legnagyobb választék és legolcsóbb árak
„Posztóház”-ban
 Debrecen, Svetits-palota.
 Kérjen mintákat! Telefon: 34—47.

Vigyázzon! Csak szaküzletben vásároljon!
SZENDRŐ SÁNDOR
 zongora-, grammofon-, hangszerraktár
DEBRECEN, BATHYÁNY-UTCA 22. SZ.
 Zongorahangolás, javítás Tennisz-ülők szakszerű helyben és vidéken. hűrozása és javítása.

Protestáns egyházi irodalom!

Dr. Baltazár Dezső: Elég nekem az Isten kegyelme 1.—
 — A próbáltatások idejéből —.50
 Dr. Bartók György: Forradalom és reformáció —.30
 Benke Tibor: A munkásság és a vallás belmissziói szempontból —.60
 Czeglédy Emánuel: Baltazár Dezső református püspök életrajza —.50
 Dr. Erdős József: A második helvét hitvallás 1.—
 Dr. Erdős Károly: Méliusz világító-lámpásának sugarai —.50
 Dr. Illyés Endre: A magyar református földművelő nép lelki élete 2.90
 Dr. Incze Gábor: Az Úr áldassék! (57 magyar református lelkész prédikációja az év különböző ünnepeire és vasárnapjaira) 7.—
 — Esketési beszédek 3.—
 — Keresztelési beszédek 3.—
 — Temetési beszédek 3.—
 — „Az az ember Te vagy!” (Prédikációk) 2.—
 Kroeker—Ferenczy Károly dr.: Világhatalom és Istenországa 3.40
 Dr. szentpéteri Kun Ágota: A debreceni református Nagytemplom 1.—
 Dr. szentpéteri Kun Béla: Magyar református egyházalkotmány 1.60
 Makay Miklós: A gyakorlati keresztyén-ség világmozgalma 1.80
 Dr. Módis László: Rövid bibliai héber nyelvtan. 6.—
 — Zakariás próféta és könyve 2.80
 Dr. Ravasz László: A nemzeti egység lelke40
 Révész Imre élete 1.—
 Dr. Révész Imre: Az Ige fénye (Prédikációk) 1.20
 — Kálvin János élete —.80
 Szabó Gyula: „Sötétségből világosság ragyogjon!” (Prédikációk) 1.50
 Dr. Szeberényi Lajos Zs.: Marxtól Leninig (A modern pogányság harca a keresztyénység ellen) 3.—
 Varga József: Korálkönyv 5.—
 Dr. Vasady Béla: A hit misztériuma 7.—

Fenti művek kaphatók:

„MÉLIUSZ”
 KÖNYVKERESKEDÉSSEN
DEBRECEN, FERENC JÓZSEF-UT 26.

